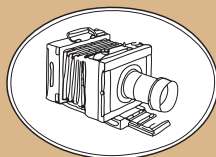

OBJEKTIV

Nr. 140

December 2013

The image shows the cover of the magazine 'FOTOHANDLEREN'. At the top left, the title 'FOTOHANDLEREN' is written in white on a red speech bubble. Below it, in smaller white text, is 'Udsendt af Danmarks Fotohandlerforening'. To the right, a large white number '2' is displayed above the year '1983'. Below the title, the date '5. marts' is on the left and '11. årgang' is on the right. The central part of the cover features a large red square with a white border, containing a circular logo. The logo has 'FOTO' at the top, 'DANMARKS FOTOHANDLERFORENING' around the perimeter, and 'FAGHANDEL' at the bottom. Inside the circle is a map of Denmark. At the bottom right of the cover, the text 'TIL CHEF OG PERSONALE' is visible.

Dansk Fotohistorisk Selskab

Indhold

3

Detektiv - Magasin & Faldpladekamera

Hugo Svensson & Co, Hasselblad, Murer mfl.

del 3

Elo Lundin Christiensen

11

Svenske kameraer

Et fotohistorisk strejftog 'hinsidan' Øresund

Klaus-Eckard Riess

23

Fotohandlere

del 1

Flemming Berendt & Sigfred Løvstad

44

BILLEDGRUPPEN

Gerhard Ryding

46

BOG & Udstillingsomtale

Flemming Berendt

49

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser, anvisnings – og orienteringsnyt

53

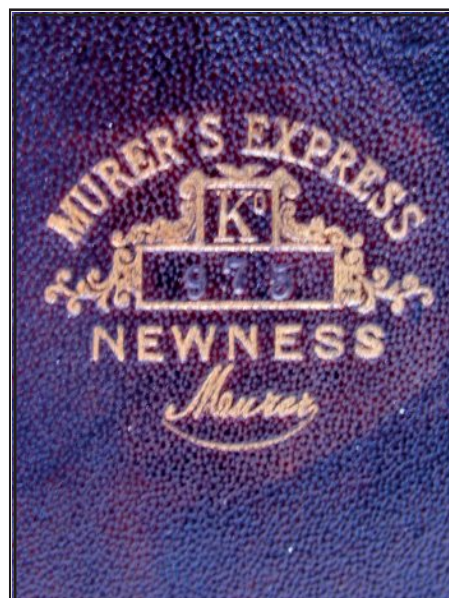
MØDERÆKKEN

Layout & redaktion: Flemming Berendt

Detektiv - Magasin & Faldpladekamera

3 del

Elo Lundin Christensen

11

Model: Krügener Magasin Kamera. Alpha. Nr. 162489 på ydersiden af bagklappen, på indersiden nr.52, samt præget firmalogo og katalog nr.248. Negativ: 9x12cm. 9,2 8,2x12,3cm. Til 6 plader. De 6 glasplade holdere er monteret med indlæg og 9x12cm planfilm. Helt sin egen type plader, minder om Hütteg's, pind i bunden men uden hakker foroven. Objektiv: Dr. R. Krügener's periskoplinse. Objektiv monteret bag ved lukkeren. Fokus: 15-17 cm. Afstands indstilling med trækudknapp knap og 3 indstillinger. 2 og 6m samt uendelig. Blænde: Hul blænde med 2 indstillinger. Stikblænde der trækkes ud på toppen af kameraet.

Lukker: Sempel gilliotinefjederlukker indbygget på frontpladen. Kun en lukkertid. Drejeknap på fronten til indstilling af, M og Z. Lukkeren skal spændes hver gang ved at trække knappen helt op, på toppen af kameraet. Udløsertrykknap på fronten, med bøjlelås, til lange tider.

Søger: 2 forsænkede brillantsøgere med mat glas. Søger kvadratisk med rund nedsænket metalramme, og mindre rundt fronthul, med metalramme. Søgerne sidder over hinanden i højre side.

Årstal: Fra 1891 til 1909.

Tilbehør: Tidligt magasinkamera fra Krügener, model type 248. Magasinkamera med 6 plader. firkanteret objektivåbning, uden metalindlæg. Til 6 stk. holdere med ombuk i siden, pind i bunden og ingen hak for oven, de er alle med planfilm. Pladerne skiftes ved at trække en pind ud nederst på fronten af kameraet. Ekstra træplade med fjederen monteret holder filmpladerne fast. 2 forsænkede søgere, med matglas og rund metalramme, rundt søgerhul med ramme på fronten. Alle metaldele er blanke, eller sort malet, ikke forkromet.

Billedtæller til 6 på toppen af kameraet i et lille hul. Afstandsindstilling ved at trække en pind ud på fronten. Gilliotinemomentfjederlukker indbygget på frontpladen. 1 tidsindstilling samt M og Z.

Der er en svingknapp ved objektivet til indstilling af M og Z. Det er en svingknapp ved objektivet, til indstilling af M og Z. Udløseren sidder øverst på fronten, med bøjlelås til lange eksponeringstider. Kameraet er fremstillet i træ og beklædt med sort læder. Bagklappen åbnes ved at trække op i knappen bagerst på toppen af kameraet. 2 stativgevind. Originalt læderhåndtag. Originalt Dr. Krügener katalogmærke nr. 248. Intet andet skilt.

Dimensioner: H,B,L, 16,3x10,3x22,0cm. Vægt 2000 gram med plader. Endnu en af Dr. Krügener mange magasinkameramodeller, de er meget vanskelige at datere. Men her er i det mindste ingen tvivl om, hvem der har bygget det.

12

**Fabrikat: Rudolf Krügener
Bockheim/ Frankfurt. Tyskland**

Model: Dr. Krügener Magasinkamera. Alpha. Nr. 180300 på ydersiden af bagklappen, på indersiden nr. 80, præget firmalogo og katalog nr. 230.

Negativ: 9x12 cm. 9,2 (8,2)x12,3cm. Til 12 plader. Der er kun 2 glaspladeholdere, ingen med glas / planfilm. Helt sin egen type plader, minder om Hüttig's. Pind i bunden men uden hakker for oven.

Objektiv: Krügener's periskoplins. Objektiv monteret bag lukkeren.

Fokus: 15-17cm. Afstandsindstilling med drejeknap på siden. Indstillinger på 2,5, 3 og 5m samt uendelig.

Blænde: Hulblænde med 2 indstillinger. Stikblænde, der trækkes ud på toppen af kameraet.

Lukker: Sempel gilliotinefjederlukker indbygget på frontpladen. Lukker med tre tider. Drejeknap nederst på fronten, 1, 2 og 3, til 3 lukkertider. Svingknap ved siden af objektivet til indstilling af M (moment) og Z (tid). Lukkeren skal spændes hver gang ved at trække knappen helt op på toppen af kameraet. Udløsertrykknap på fronten, med bøjlelås til lange tider.

Søger: 2 brillantsøgere med matglas. Søger kvadratisk med metalramme og mindre rundt fronthul med metalramme. Søgerne sidder over hinanden i højre side.

Årstal: Fra 1891 til 1909.

Tilbehør: Tidligmagasin kamera fra Krügener, model type 230. Magasinkamera med 12 plader.

Firkantet objektivåbning uden metal indlæg.

Til 12 stk. holdere med ombuk i siden, pind i bunden og ingen hak for oven, der er 2 uden planfilm. Pladerne skiftes ved at trække en pind ud nederst på fronten af kameraet.

Ekstra træplade med fjederen monteret holder film pladerne fast.

To forsænkede søgere med matglas og rund Metalramme- ramme, rundt søgerhul med ramme på fronten.

Alle metaldele er blanke eller sortmalet ikke forkromet.

Billedtæller til 12 på toppen af kameraet i et lille hul.

Afstandsindstilling med drejeknap i siden. 4 indstillinger, 2,5, 3, 5 m og uendelig.

Gilliotinemomentfjederlukker indbygget på frontpladen. Drejeknap nederst på fronten til 3 tider.

Der er en svingknap ved objektivet til indstilling af M (moment) og Z (tid).

Udløseren sidder øverst på fronten, med bøjlelås til lange eksponerings tider.

Kameraet er fremstillet i træ og beklædt med sort læder.

Bagklappen åbnes ved at trække op i knappen bagerst på toppen af kameraet.

To stativgevind.

Originalt læderhåndtag.

Originalt Dr. Krügenerlogo præget i bagklappen.

Originalt Dr. Krügener katalogmærke. Nr. 230.

Kameraet er solgt af, (plade på bagsiden) Amatør - Fotografen. Ved Enna. København.

Dimensioner. H, B, L, 18,1 x 11,4 x 23,7 cm. Vægt 2000 gram med 2 plader.

Denne udgave er endnu et eksempel på et Dr. R. Krügener magasinkamera. De er velbyggede alle sammen, selv de billigste modeller har sin charme. Jeg formoder denne model også er et Delta kamera, da navnet blev brugt til flere af modellerne.

13

Fabrikat: Murer & Drini. Milano.

Model: Murer & Droni Newness Express. Model X. Nr.8924 numret er præget ind i firmalogoet på bagklappen. Negativ: 9x12cm. 9x12,6 10,1cm. Til 12 plader. Alle fulgte med. 12 metalplade holder, de 6 af dem er monteret med 8,9x11,8cm. Glaspladerne er med emulsion. Objektiv: Murer Anastigmat linse. 1:10. Objektiv monteret bagved lukkeren. Fokus: 15cm. Afstandsindstilling med 3 skydelinser, indstilling til 1,3 og 6m samt uden (uendelig).

Blænde: Hulblænde med 6 indstillinger. F (lukket, uden hul) samt 10,14,0,28 og 40. Lukker: Sempel gilliotinefjederlukker, P (tid) og I med to hastigheder, L (langsom) og R (hurtig tid). Lukkeren skal ikke spændes hver gang. Med vandret udløserknop nederst på siden. Søger: To store brilliantsøgere, med optik. Optisksøger med kvadratisk metalramme og afdækning, med et meget mindre rundt søgerhul med metalramme på fronten. årstal: 1895.

Tilbehør: Murer model X har færre indstillingsmuligheder end model K, alligevel med Murer's kvalitet. Rund objektivåbning med metalindlæg. Magasinkamera med 12 plader. Til 12 stk. holdere med ombuk for oven/neden til glasplader, alle er der, 8 med 8,9x11,8cm glas. Alle metaldele er sort malet ikke forkromet.

Pladerne skiftes med svingknappen på siden af kameraet. Billedtæller til 12 på bagsiden af kameraet i et lille hul på bagklappen. Afskærmningen af søgeren, letter brugen væsentligt i dagslys. Afstandsindstilling ved at skyde linser ind foran objektivet med arm under objektivet. Objektivet rager ud over fronten, så blænden kan indstilles. Gilliotine-

momentlukker med to indstillinger, hurtig og langsom, indbygget under frontpladen. Udløseren er på siden ved frontklappen uden lås til lange eksponeringstider. Kameraet er fremstillet i træ og beklædt med sort læder.

Fabrikat: Murer & Droni. Milano

Fronten åbnes med et skjult lukkesystem. Bagklappen åbnes med et skjult lukkesystem. To stativgevind. Uoriginalt håndtag, hjemmelavet. Vaterpas til lodret og vandret indstilling. Navn, firmanavn og model præget ind i læderet med guld på bagklappen.

Murer's Express. Newness Model X.

Forhandler skilt, Kongsbak & Cohn. Dimensioner. H, B, L, 17,7x 0,5x22,7cm. Vægt 2350 gram.

Murer & Droni Newness Express blev fremstillet i mange modeller, mindst 10 udgaver. Alle med det ledt genkendelige firmalogo på bagklappen. Første model kom i 1895, og blev snart efterfulgt af flere udgaver.

14

Fabrikat: Murer & Droni. Milano.

Model: Murer & Droni Newness Express. Model K Nr. 975. Numret er præget ind i firmalogoet på bagklappen.

Negativ: 9x12cm. 9x12,6 10,1cm. Til 12 plader, samme plader som foregående. Der fulgte kun 1 metalpladeholder med uden glas. Samme pladeholdere som bruges til Budtz's kameraet.

Objektiv: Murer Aplanat. Foyer. 1:10.150mm. Objektiv monteret foran lukkeren. Fokus: 15 cm. Afstandsindstilling på objektivet med snekke, let indstilling med to store knopper, fra 2,3,4,5,7,10 og

15m samt uendelig. Blænde: Irisblænde. (7 lameller). Med 6 indstillinger. 1,2,4,8,16 og 32.

Lukker: Smpel gilliotinefjederlukker, med regulator til 9 lukkertider. 1/140,1/120,1/110,1/100, 1/90:80, 1:70,1:60, 1:70,1/60,1/50 og Pose (tid).

Lukkeren skal ikke spændes hver gang. Med udløser knap på fronten. Søger: To store lyse brilliant-søgere, med optik. Optisk søger med kvadratisk metalramme og afdækning, Med et lidt mindre søgerhul med metalramme på fronten. Årstal: 1895.

Tilbehør: Newness Express model K med mange indstillinger, et kvalitets magasinkamera. Magasin-kamera med 12 plader. Beregnet til 12 stk. holdere med ombuk foroven/neden til glasplader, der er kun 1 med uden glas. Pladeholderne er de samme som bruges til Budtz's kameraer. Alle metaldele er sortmalet, ikke forkromet. Pladerne skiftes med svingknappen på siden af kameraet, der er til at klappe ud.

Billedtæller til 12 på bagsiden af kameraet i et lille hul samme måde som Budtz's. Afskærmningen af søgeren letter brugen væsentligt i dagslys. Afstandsindstilling rundt om objektivet, der kører i en snekkegang. Objektivet rager ud over fronten, så blænden kan indstilles. Gilliotinemomentlukker med flere indstillinger indbygget under frontpladen.

Udløseren er på frontklappen, uden lås til lange eksponeringstider. Kameraet er fremstillet i træ og beklædt med sort læder. Fronten åbnes med et skjult lukkesystem. Bagklappen åbnes med et skjult lukkesystem. To stativgevind og originalt håndtag. Vaterpas til lodret og vandret indstilling.

Navn, firmanavn og model præget ind i læderet med guld på bagklappen: Murer's Express. Newness. Model K. Forhandlerskilt: Budtz Müllers Efterfølger. Bredgade 29, Kjøbenhavn

Dimensioner. H,B,L, 17,7x10,5x22cm. Vægt 2350 gram. De blev bygget i forskellige kvaliteter, denne model hører til blandt de bedre, med afstandsindstilling og en lukker med flere indstillinger.

15

Fabrikat: Murer & Daroni. Milano. Italien.

Model: Murer & Daroni Stereo Newness Express. Model ? Uden nr. Numret er præget ind i firma logoet på bagklappen. Hele beklædningen bagpå mangler.

Negativ: 9x18 m. 9,0 (8,0)x18,3cm. Til 12 plader. Der fulgte kun 4 metalpladeholdere med, de 3 er monteret med glas, 9x17,8 cm.

Objektiv: Murer Rapid Aplanat. 1:10. Objektivene er monteret bag lukkeren.

Fokus: 10-12cm. Afstandsindstilling med 3 skydelinser, indstilling til 1,3 og 6m, samt uden (uendelig).

Blænde: Irisblænde. 7 lameller. Med 5 indstillinger. 10,14, 20, 28 og 40.

Lukker: Smpel gilliotinefjederlukker, P (tid) og I, med to hastigheder, L (Langsom) og R (hurtig tid). Lukkeren skal ikke spændes hver gang. Med vandret udløserknap nederst på siden.

Søger: En stor brilliant-søger, med optik. Optisk søger med firkantet metalramme og afdækning, og et mindre firkantet søgerhul med metal ramme på fronten. Årstal: Fra 1900.

Tilbehør: Murer's Stereo bokskamera med flere indstillinger, sjældent kvalitets stereomagasinkamera.

Magasinstereokamera med 12 plader.

Beregnet til 12 stk. holdere med ombuk foroven / neden til glasplader, der er 4 med, 3 med glas.

Alle metal dele er sort malet ikke forkromet.

Pladerne skiftes med svingknappen på siden af kameraet.

Billedtæller til 12 på bagsiden af kameraet i et lille hul.

Afskærmningen af søgeren letter brugen væsentligt

i dagslys. Afstandsindstilling ved at skyde linser ind foran objektivet med arm under objektivet. Objektivet er bag lukkeren, men irisblænde indstillingen sker på fronten.

Gilliotinemomentlukker med to indstillinger, hurtig og langsom, indbygget under frontpladen.

Udløseren er på siden ved frontklappen uden lås til lange eksponeringstider.

Kameraet er fremstillet i træ og beklædt med sort læder. Fronten åbnes med et skjult lukkesystem. Sidder løst. Bagklappen åbnes med et skjult lukkesystem. Et stativ gevind. Originalt håndtag.

Intet vaterpas til indstillingen.

Navn, firmanavn og model præget ind i læderet med guld på bagklappen, læderet mangler helt.

Intet forhandler skilt.

Dimensioner. H,B, L, 15,0x 9,7x19,5cm. Vægt 2500 gram.

Firmaets billigste stereokamera, fra ca. 1900, det blev leveret i 3 formater, dette kamera på 9x18 cm. er den største udgave, der var også to mindre, 4,5x10,7cm. og et 6x13cm. Murer byggede også en 'jumelle' udgave fra 1900, til at tage 4x5cm. Beregnet til Kodaks rulle film fra Kodaks Pocket boks fra 1895 til 1900. Senere kom der endnu to modeller, Stereo og Stereo SL Special.

Min model er hårdt medtaget, beklædningen er dårlig og mangler flere steder, og træværket er tydeligt medtaget af borebiller, hængslerne på frontklappen er helt løse. Det var det negative ved kameraet, og det er grunden til, at det kom til Danmark igen, det er fra Asiensamlingen. Det er stadig et ret sjældent kamera, stereoudgaverne af de tidlige magasinkameraer møder man ikke tit.

16

Emil Wunsche. Dresden. Tyskland.

Model: Wunsche Legion Magasinkamera. Trope-model nr. 24. er hugget ind på indersiden af bagklappen.

Negativ: 9x12cm. 9,3x12,0 cm. Til 12 plader. Der fulgte bare ingen plader med.

Objektiv: Wunsche Achromat Objektiv. Objektiv monteret foran lukkeren.

Fokus: ca.15-18 cm. Afstandsindstilling med drejeknap på siden, 3, 5, 7, 10m og uendelig.

Blænde: Hul stikblænde med 3 indstillinger. Største åbning er ikke oplyst, formentlig blænde 8.

Lukker: Simpel gilliotinefjederlukker med seks indstillinger. 0,1,2,3, 4, og 5. Lukkeren skal spændes hver gang ved at drejeknappen på fronten ved objektivet. Dreje knappen fra 0 til 5, på fronten regulerer lukkertiden.

Søger: To meget lys stærke spejlsøgere. Stor glas-søger med metalramme, og lige så stort søgerhul med metalramme på fronten.

Årstal: Fra 1904 til 1909.

Tilbehør: En af de bedste magasinkameraer fra firmaet. Rund objektivåbning med beskyttelsesplade til at svinge væk fra objektivet med en metalring.

Magasinkamera med 12 plader. Det er ikke de samme plader som til Koboldkameraet.

Til 12 stk. holdere med ombuk foroven / neden eller siden, vides ikke, der var ikke nogen plader.

Tropemodel hvor alle metaldele er forkromede.

Pladerne skiftes ved at trække den bagerste knap op på toppen af kameraet. Billedtæller til 12 på siden af kameraet, lavet som urskive med en viser.

Afstands indstilling med drejeknap på siden, 3, 5, 7,10m og uendelig.

Simpel gilliotinefjederlukker med seks indstillinger. 0, 1, 2, 3, 4, og 5.

To udløserer på toppen af kameraet, en for M (moment) og en til Z (tid). Ingen lås på nogen af udløserne. Kameraet er fremstillet i træ og beklædt med sort læder.

Fronten kan ikke åbnes, den er skruet på.

Bagklappen åbnes med 3 (2 i siden og 1 i bunden) GMS hængsler. To stativgevind. Originalt læderhåndtag. To vaterpas til lodret og vandret indstilling. Originalt navneskilt. Legion.

Originalt firmaskilt. Emil Wunsche. Dresden.

Dimensioner. H,B,L, 18,3x10,5x24,5cm.

Vægt 1950 gram uden plader.

Det ser ikke ud til der er mange modeller af magasinkameraer fra Wunsche. Denne model, Legion er firmaets bedste model. Den er selvfølgelig også kommet i flere udgaver, som var det normale på det tidspunkt. Udover denne model er der også nævnt en billigere model Kobold.

17

Fabrikat: Emil Wunsche. Dresden.

Model: Wunsche Kobold. Magasinkamera nr. 3713. Numret er hugget ind på indersiden af bagklappen. Negativ: 9x12cm. 9,0x12,2cm. Til 6 plader. Der er bare ingen der fulgte med. Objektiv: Wunsche Achromat Objektiv. Objektiv monteret bag lukkeren. Fokus: ca. 15cm. Ingen afstandsindstilling. Fix Fokus. Blænde: Hulblænde med 3 indstillinger. Største åbning er ikke oplyst, formentlig blænde 11. Lukker: Sempel rotationsfjederlukker, I (moment) og II (tid). Med udløser, en tryk knap på fronten. Lukkeren skal spændes hver gang ved at drejeknappen, på fronten under objektivet. Søger: To meget lyssvage brilliantsøgere. Stor mat-skive med metalramme og et meget lille rundt hul uden metalramme på fronten. Årstal: Fra 1904 til 1909.

Tilbehør: En af de simple magasinkameraer fra firmaet. Rund objektivåbning uden metalindlæg. Magasinkamera med 6 plader. Det er ikke de samme som til Legionkameraet. Til 6 stk. holdere med ombuk foroven / neden eller siden, vides ikke, der var ikke nogen plader. Alle metaldele er blanke ikke forkromet.

Pladerne skiftes ved at trykke den bagerste knap ned på toppen af kameraet. Ingen billedtæller, den manglede på de tidlige udgaver.

Afskærmningen af søgeren, letter brugen væsentligt i dagslys. Ingen afstands indstilling, fix fokus fra 3m til uendelig. Objektivet rager ud over fronten så blænden kan indstilles.

Gilliotinemomentlukker med to indstillinger, hurtig og langsom, indbygget under frontpladen. Udløseren er en trykknop på fronten ved siden af indstillings knappen til M og Z Ingen lås på udløse-

ren, til lange eksponeringstider.

Kameraet er fremstillet i træ og beklædt med sort læder. Fronten åbnes med et skjult lukkesystem. Bagklappen åbnes med et skjult lukkesystem. To stativgevind. Uoriginalt håndtag, hjemmelavet. Vatterpas til lodret og vandret indstilling. Intet firmanavneskilt. Original Emil Wunsche model navneskilt Kobold. Intet forhandlerskilt. Der lå 4 gamle billeder i kameraet.

Dimensioner. H,B,L,17,9x 0,6x23,3cm. Vægt 800 gram uden plader.

Kobold magasinkamera er den lidt billigere Wunsche magasinmodel. Selvfølgelig kan der være andre modeller, men jeg har indtil videre ikke set eller læst om nogen.

18

Ukendt fabrikat. Muligvis et Hüttig. Merkur

Model: Ukendt magasinkamera. 6x9cm. 12 plader. Intet nr. Der er dog et, nr.004001. Skrevet med blyant, inderst på bagklappen. Negativ: 6x9cm. 6,5x10,0 8,2cm. Til 12 plader. Der følger 3 metalpladeholdere med, alle 3 er monteret med 5,9x8,9cm. glasplader. Objektiv: Formentlig med Meniskus eller Acromatisk linse. Objektiv monteret bag lukkeren. Fokus: ca. 13cm.

Ingen afstands indstilling. Fiks fokus.

Blænde: Hulblænde med 4 indstillinger. 1,2,3, og 0, (sikkert 11,16 og 22). Med svingknop under objektivet. Lukker: Sempel gilliotinefjederlukker med indstilling til, T (moment) og P (tid).

Med lodret udløserknap nederst på siden. Lukkeren skal ikke spændes hver gang. Søger: To spejlsøgere med matglas. Søgerne er med metalramme med et meget mindre søger hul uden ramme på fronten. Årstal: Formentlig fra mellem 1890–1910.

Tilbehør: Magasinkamera med 12 plader. Alle metaldele er sort malet. Pladerne skiftes ved at skubbe en knop ud til siden på toppen af kameraet. Billedtæller til 12 på toppen af kameraet i et lille hul.

Ingen afstandsindstilling, fix fokus fra 3 m til uendelig. Rund objektivåbning, med sort metalindfatning. Simpel gilliotinefjederlukker med indstilling til M og Z indbygget under frontpladen. Udløseren sidder nederst på siden af kameraet, uden lås til lange eksponeringstider. Beregnet til 12 stk. holdere med ombuk i foroven/neden, der er kun 3, alle monteret med glas. Kameraet er fremstillet i træ og beklædt med sort læder. Fronten kan ikke åbnes, er skruet på. Bagklappen åbnes med to runde drejelåse.

To stativ gevind. Sort læderhåndtag. Der er ingen logo, navn eller model nogen steder, heller ikke et produktionsnummer. Intet forhandlerskilt. Dimensioner. H,B,L, 15,5x 7,8x19,1cm. Vægt 610 gram. Med 3 plader.

Fabrikat: Ukendt

Dette kamera er uden navn eller andre kendetegn. Det er ikke lykkedes at finde et tilsvarende i mine bøger. Der er alligevel noget jeg hefter mig ved. Kameraet er ved første øjekast uden nr. men ved nærmere eftersyn viser der sig alligevel et nr. 004001 der nærmest ser ud til at være skrevet med blyant eller stemplet på bagklappen. Det næste jeg undrede mig over er lukkerbetegnelsen, hvor der tydeligt står et P (tid) og mindre tydeligt et T (moment).

Hvad det egentlig betyder ved jeg ikke, men det er ikke almindeligt at der står et P, men ved gennemsyn af de andre magasinkameraer støder jeg igen på dette P og T'et, nemlig det danske Budtz I, fra Budtz Müllers Eftf. Det eneste der kunne være med til at fastslå, hvem der har bygget det, er måske filmpladerne, de ligner Hüttig's med pind i bunden og to hakker for oven. Skiftesystemet ligner også Hüttig's. Hvis det er et Hüttig, må det være et fra den billigste serie Merkur.

19

Ukendt kamera

Model: Ukendt magasinkamera. 9x12cm. 6 plader. Intet nr. Der er absolut intet der viser hvem der har bygget det. Negativ: 9x12cm. 8,4x1,0 (10,1)cm. Til 6 plader. Der følger 3 metalpladeholdere med, alle uden glas. Objektiv: Formentlig med Meniskuslinse. Objektiv monteret bag lukkeren. Fokus: 13-15cm. Ingen afstandsindstilling. Fiks fokus. Blænde: Ingen blændeindstillinger. Lukker: Sempel gilliotinefjederlukker, med indstilling til, I (moment) og T (tid). Med lodret udløserknop nederst på siden. Lukkeren skal ikke spændes hver gang. Søger: To spejlsøgere med matglas. Søgerne er med metalramme, og meget mindre søger hul med metalramme på fronten. Årstal: Formentlig fra mellem 1900 og 1910.

Tilbehør: Magasinkamera med 6 plader. Alle metaldele er sortmalet. Pladerne skiftes med svingknappen på siden af kameraet. Ingen billedetæller på kameraet. Ingen afstandsindstilling, fiks fokus fra 3m til uendelig. Rund objektivåbning, med sort metalindfatning. Sempel gilliotinefjederlukker, med indstilling til I og T, indbygget under frontpladen. Udløseren sidder nederst på siden af kameraet, uden lås til lange eksponeringstider. Beregnet til 6 stk. holdere med ombuk i foroven/neden, der er kun 3, ingen er monteret med glas. Kameraet er fremstillet i træ og beklædt med sort kunstlæder. Fronten kan ikke åbnes er skruet på. Bagklappen åbnes med to vinger, samme type som på Kobold og Hugo Svensson kameraer. Uden stativgevind. Læderhåndtag mangler. Der er ingen logo, navn eller model nogen steder, heller ikke et produktionsnummer. Intet forhandlerskilt.

Dimensioner. H,B,L, 15,7x9,8x 8,9 cm. Vægt 640 gram. 3 plader.

Endnu et ukendt kamera

Endnu et uden navn, eller andre kendetegn. Det er heller ikke lykkes at finde dette i mine bøger. Der er absolut intet der røber, hvem der har bygget det. Det er meget simpelt fremstillet, det kunne godt være hjemmebygget af en med fingrene skruet rigtigt på. Filmpladerne er af typen, som Murer bruger, men de er også lette at lave selv, så det siger ikke så meget. I det hele taget virker kameraet meget simpelt i forhold til de andre magasin kameraer jeg har, og slet ikke i samme standart som selv de mest simple modeller. Så det er ikke let at finde ud af, hvem der har bygget denne model.

Jeg håber denne gennemgang af mine kedelige ens sorte kasser, kan være til nytte for andre, som også har et sort magasin-kamera uden navn, eller i det mindste kaste lidt nyt lys og interesse om magasin-kameraer, selv om det kun er mine egne registreringer af modellerne, og de måske er lidt ensformige for nogen. Hvis denne artikel falder i god jord blandt læserne, har jeg registreret mine 33 mahognikameraer på samme måde, og vil gerne dele de oplysninger med andre, hvis det har medlemmernes interesse. ●

SVENSKE KAMERAER

Et fotohistorisk strejftog 'hinsidan' Øresund

Klaus-Eckard Riess

For mit vedkommende begyndte det hele med en skuffelse. I 1957 fik jeg, der var en nyuddannet tysk værktøjsmager på kun 18 år, tilbudt et job på kameraværkstedet hos det store fotofirma Stölten & Son AB i Malmö, som dengang var importør af Eumig og en del andre kendte mærker. Men de svenske myndigheder ville det anderledes. Til trods for at jeg kunne dokumentere arbejdsplads, lønindkomst, bolig i Lund samt en ren straffeattest, modtog jeg fra den 'Kungliga Arbetsmarknad-styrelsen' et ubegrundet afslag på min ansøgning om arbejdstilladelse i Sverige. I stedet for fik jeg uden problemer lov til at slå mine folder i Danmark, og det blev ikke noget dårligt bytte.

Stölten & Son AB blev grundlagt i 1884 som en dansk-svensk fotoforretning under navnet Stölten & Simonsen. I København havde firmaet til huse på Nytorv 3, og i Malmö voksede det sig stort på Gustav Adolfs Torg 47. Professionelle fotografer fra hele Sverige købte atelier- og rejsekameraer hos Stölten og Simonsen. En egen kameraproduktion eksisterede dog ikke. Til gengæld markedsførtes kameraer fra Paul Zeh i Dresden og fra Welta i Freital under navnet Stölma.

Det flotte domisil i København

Stölma Rodella-Geronar, ca. 1930

For at drage fordel af større og billigere indkøb slog Stölten sig i 1935 sammen med de gamle Stockholm-firmaer Forsners og Nerlien.

FNS Universal-metalkamera, 1951

Det blev til FNS-bolagen, der udgav et tykt fælles katalog, hvori man kan finde storformatkameraet FNS Unisversal-Metalkamera, 'Stölma-Kopierings-apparat, FNS-Högglasspress' m.m. Da den sidste Stölten kun havde døtre, der ikke ønskede at føre forretningen videre, blev firmaet solgt i 1967. Derved rykkede den mere populistiske fotohandler Broddman ind i huset på Gustav Adolfs Torg 47. Nogle vil måske huske at Broddman også åbnede en butik på Strøget i København, der ved at trykke priserne afstedkom en gevaldig ravage i den danske fotobranche.

Sveriges første kamerakonstruktør

Wilhelm T. Unge

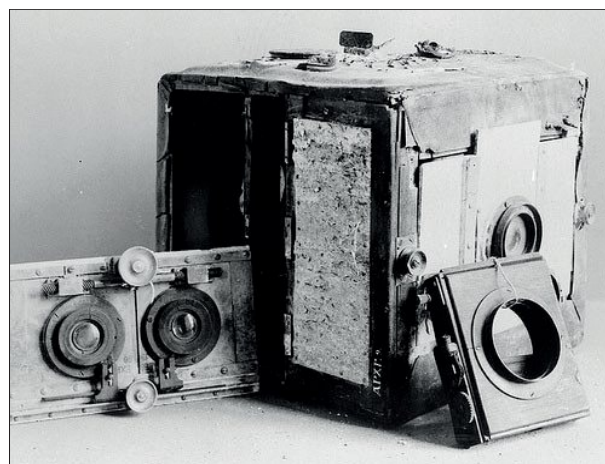
Vil man kaste et blik på den svenske kamera-produktion, så skal Wilhelm Theodor Unge (1845–1915) nævnes. Han må nok betegnes som den første svenske kamerakonstruktør. Allerede på fotoudstillingen i Paris i 1867 viste han et hjemmebygget

klapkamera med plademagasin i format 8x11cm. På Per-Anders Westmans glimrende hjemmeside kan man læse en nøje beskrivelse af kameraet, men et billede er åbenbart ikke til at opdrive. Derimod ved vi hvordan Wilhelm Theodor Unge så ud. Han var militærmand, ingeniør og opfinder med speciale i artilleri, raketter og raketdrivstof. Frem for alt samarbejdede han med Alfred Nobel i dennes eksperimenter med raketbårne kameraer. Efter Nobels død solgte Unge sine patenter til Krupp.

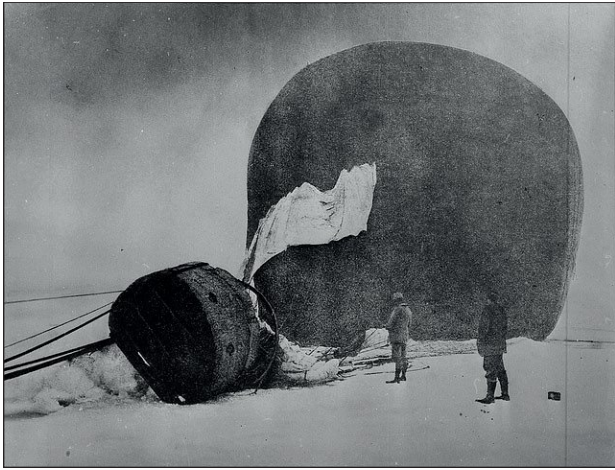
En trist historie

I årene 1896/1897 konstruerede værkmesteren August Westberg hos Numa Petersens Handels & Fabriks AB i samarbejde med Nils Strindberg et enstående kamera, der skulle komme til at dokumentere tre svenske polarforskeres særdeles tragiske skæbne. Nils Strindberg (1872–1897) var den berømte dramatiker August Strindbergs nevø. Han deltog som fotograf i Salomon August Andrées ballonfærd i 1897, hvor man prøvede at nå nordpolen, men fandt et sørgeligt endeligt 300 km øst for Spitzbergen. Nils Strindbergs specielle kamera var i stand til at indfotografere dato, tid og himmelsretning. Det var udstyret med selvudløser og det kunne tilmed tage stereoskopbilleder.

Først i 1930, altså 33 år efter de dramatiske begivenheder, fandt man på øen Kvitøya, hvad der var tilbage af Andrées ekspedition, deriblandt det af de arktiske forhold medtagne kamera og fem filmruller. Det lykkedes John Hertzberg, docent ved den Tekniske Højskole i Stockholm, at fremkalde de indefrosne film og redde en del af billederne. Disse formidler et dybt indtryk af de tre mænds sidste uger på isen efter ballonens forlis.

Nils Strindbers specialkamera

Polarekspeditionens forliste ballon på Kvitøya, 1897

Sveriges første småbilledkamera

I begyndelsen af tyverne så det første svenske småbilledkamera verdens lys, endnu inden Leica skabte sensation i 1925. Kameraet var blevet konstrueret af overingeniør Oskar Grabe og blev produceret af AB L.M.Ericsson. Mere end ca. 20 eksemplarer er det næppe blevet til. Levy-Roths Minigraph fra 1915 kan have tjent som forbillede. Men Minigraph benytter 35mm film og har et format på 18x24mm.

Ericssons kamera derimod benytter sig af 28x28mm plader, som der kan anbringes 24 stk. af i et magasin. Kameraet er afbilledet i McKeown's kamerakatalog, hvor det kaldes Erikson Pistol Camera.

L.M. Erikssons minikamera, ca. 1920

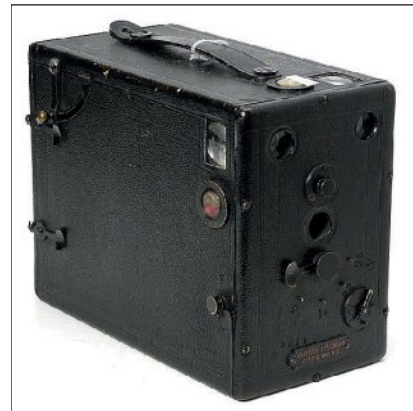

Hugo Svensson & Co.

Før Victor Hasselblad skabte sig et berømt navn, var Hugo Svensson & Co. i Göteborg nok Sveriges betydeligste kameraproducent.

I 1890 grundlagdes det mekaniske værksted

C.G.Dahlgren & Co. af Carl Georg Dahlgren og Hugo Svensson. Man fik reparationsopgaver af F.W. Hasselblad & Co. og kom på denne måde i kontakt med fotobranchen. Det blev også til fremstilling af forskelligt fototilbehør og fra omkring 1893 tilmed af kameraer.

Svenska Express, ca. 1893

Det første hed Svenska Express, et stort magasin-kamera for pladestørrelser på 6x9, 9x12 og 10x15cm. Kameraet var ikke Hugo Svenssons egen opfindelse, men snarere en kopi af det italienske Murer & Duronis Express Newness.

Svea-kameraet H.S. første egen konstruktion

Han udviklede dog kameraet videre til det store faldpladekamera Svea, der kunne rumme helt op til 24 plader og var udstyret med to brillantsøgere, forskydelig frontplade, udskifteligt objektiv og en pneumatisk lukker fra Bausch & Lomb. Kameraet fandtes i forskellige modeller og blev markedsført af handelsfirmaet F.W. Hasselblad & Co. i Göteborg. Prøv af finde 'Objektiv' nr.102 frem og slå op på side 35. Der kan man læse en udførlig beskrivelse af kameraet og dets forbavsende historie. Polarforskeren Fridjof Nansen tog et Svea-kamera med på sine togter, og Victor Hasselblad benyttede vistnok også et i sine unge dage.

Carl Georg Dahlgren døde pludseligt i 1896 og Hugo Svensson fik sin yngre bror Yngve med som kompagnon. Firmaet kaldtes fra nu af Hugo Svensson & Co.. Hugo Svensson (1867–1942) var en teknisk opfindsom og meget tilbageholdende type. Yngve var økonom og købmand. I begyndelsen lod man F.W. Hasselblad & Co. om at sælge kameraerne i Hasselblads navn.

Sidst i 1890'erne blev F.W. Hasselblad agent for Kodak i Sverige og dermed noget af en konkurrent for Hugo Svensson & Co. Yngve Svensson kæmpede i selve rigsdagen for en drastisk forhøjelse af importtolden for kameraer. Dette blev modarbejdet af Hasselblad, Nerlien, Forsners og Stölten, der alle var importører og grossister. Yngve Svensson fik ikke sin vilje igennem i rigsdagen, men han blev til gengæld upopulær hos fotogrossisterne.

Omkring århundredskiftet begyndte Hugo Svensson & Co. med egen markedsføring af sine produkter og udkom i 1902 med sit første katalog på 20 sider. Samtidigt startede han også grossistvirksomhed med andre importerede Fotoartikler. For at holde mekanikerne beskæftiget, fremstillede man klapsengen Zigma, som Hugo Svensson selv havde opfundet. Sengene blev eksporteret til diverse europæiske lande og endog helt til Chile. I 1908 udgav Hugo Svensson & Co. et katalog på 84 sider med kameraer fra Voigtländer, Goerz og Krügener samt film, plader og kemikalier fra Agfa.

Stella kamera ca. 1910

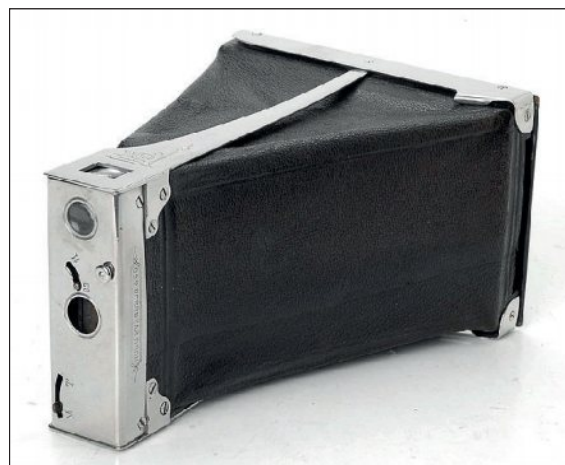
To år senere lancerede man det sammenklappelige lommekamera Stella, der i stedet for et magasin var indrettet til udskiftelige kassetter til plader og planfilm. Kameraet fandtes i tre formatstørrelser og desuden som stereomodel.

Samme år 1910 kom klappkameraet Lilli, som var indrettet til plader og muligvis også til rullefilm i formatet 4,5x6cm. Modellen ser dog ikke ud til at have haft en lang levetid. Derimod opnåede faldpladekameraet Freja en noget større succes. Kameraet blev leveret i to formatstørrelser og var i slægt med både Svenska Express og Svea. I et ganske

Freja kamera, ca. 1910

usædvanligt og betagende design fremtræder det sammenklappelige Packfick-kamera fra 1913. Kameraet har i skudklar stand nærmest form som et stykke lagkage, hvor en glat læderbælg forbinder den slanke kamerafront, der rummer brillantsøger, lukker og objektiv, med bagrammen i 6x9cm format.

Packfick kamera, ca. 1917

Med Packfick-kameraet stoppede produktionen af håndkameraer. Fremover importerede Hugo Svensson & Co. kameraer fra Tyskland, som blev markedsført under navnet Hessco (afledt af Hugo Svensson & Co.). Leverandører var først og fremmest Beier i Freital og EHO og Paul Zeh i Dresden.

Fabrikken fortsatte dog med at producere andet fotoudstyr, såsom forstørrelsesapparater, kopi-maskiner, højglanspresser tørreskabe m.m.

Først i 1930'erne kastede Hugo Svensson sig ud i udvikling af en helt ny kameratype, som kaldtes Hessco Multiplex. Det var et atelierkamera, beregnet til serieoptagelser af portrætter i miniformat. Dette blev firmaets mest kendte produkt.

Hessco Multiplex seriekamera, ca. 1935

Yngve Svensson hjalp også Victor Hasselblad med finanseringen af hans fotobutik Victor Foto. Fordi F.W Hasselblad sad på importen af Kodak, Forsner på Agfa og Stölten på Geavert, blev det Hugo Svensson & Co., der allerede i 1926 fik generalagenturet for det engelske firma Illingworth & Co., det senere Ilford Ltd., som fremstillede foto-papir, plader, rullefilm og röntgenplader m.m.

Efter krigen koncentrerede Yngve Svensson sig helt og holdent om dette agentur, før han i 1954 trak sig tilbage i en alder af 80 år. Hugo havde allerede forladt denne verden i 1942, 74 år gammel. I 1966 blev Hugo Svensson & Co. opkøbt af Ilford Ltd. og blev derved til firmaets svenske aflægger Ilford AB.

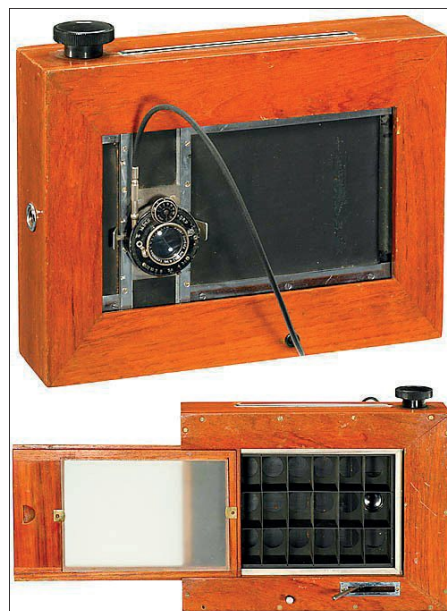
Udgivet i perioden 1919-1944

Kameraet kunne indstilles til billedantal 48, 20 eller 12 billeder på planfilm eller plade 12x16,5cm, hvilket svarede til negativstørrelser på ca. 2x2, 3x3 og 4x4 cm. I kataloget 1938 viste man en forbedret model til flere billedstørrelser, og i 1946 kom tilmed en model med elektrisk motordrift.

De gamle faldpladekameraer Svenska Express og Svea blev opført i Hugo Svenssons kataloger helt frem til ca. 1935. Ønsker man at vide mere om disse apparater, kan man i Objektiv med fordel læse Elo Lundins udførlige beskrivelse af sin egen samling.

Yngve Svensson fik ofte besøg af den unge Victor Hasselblad, der forsøgte at få ham med på sin idé om et nyt enøjet spejlreflekskamera. Yngve troede ikke selv på kameraets økonomiske muligheder, men han var dog interesseret, og de to diskuterede ofte det senere så berømte kameras konstruktion.

Andre seriekameraer og flere initiativer

AB Foko, Stockholm, Foko-Express, ca. 1935

Hessco Multiplex var ikke det eneste seriekamera på det svenske marked.

I trediverne fremstillede firmaet AB Foko i Stockholm seriekameraet Foko Express, som kunne tage 18 billeder á 25x40 mm på en 12x16,5 cm stor plade. Kameraet var udstyret med en Ibsor lukker fra Alfred Gauthier, og som objektiv benyttedes et Laack Regulyt 3,5/7,5cm eller et Meyer Trioplan med samme brændevide.

På kameraets front kunne objektivet forskydes 3 billeder lodret og 6 billeder vandret, sådan at ialt 18 billeder blev positioneret på pladen.

AB Fritz Weist, Stockholm, Fotomat, 1945

På St. Eriksmässan i Stockholm i august 1945 blev det noget usædvanlige seriekamera Fotomat præsenteret. Det var et enøjet spejlreflekskamera til 24 små fotografier på en 12x16,5 cm plade. Da objektivet sad fast monteret i midten af kameraets front, var det negativpladen, der blev rykket sidelæns og op og ned, når de 24 billeder skulle tages.

Fotomat blev udviklet og produceret af AB Fritz Weist & Co. i Stockholm. Allerede i 1921 havde tyskeren Fritz Weist grundlagt sit firma, som senere blev udvidet med datterselskabet Fotomekano. Ligesom Hugo Svensson & Co. i Göteborg fremstillede man forstørrelsesapparater, kopimaskiner, projektører m.m.

AB Fritz Weist, Stockholm, Unibox, ca. 1950

Først i 1950'erne ønskede Fritz Weist at forsyne det svenske fotomarked med et enkelt og prisbilligt 6x6cm bokskamera. Det blev til det populære, tøjede Unibox, der nøjedes med en fast lukkertid på 1/30 sek. + B, fast blænde f/11 og fixfokus.

For støbningen af det sorte kamerahus i kunststof-fet Isolit stod Skånska Ättiksfabriken i Perstorp. Ialt ca. 40.000 eksemplarer af Unibox kameraet siges at have rundet fotohandlernes diske.

På fabrikken i Perstorp støbtes også husene til de kameraer, som i årene efter krigen blev produceret af Svensk Kamera Industri i Halmstad. Det var beskedne, tøjede spejlreflekskameraer til billedformat 3x4cm på 127-film. I begyndelsen gik kameraerne under betegnelsen Fotima Reflex, men da Photavit-Werk i Nürnberg solgte et Photina Reflex, blev det svenske kamera nødt til at skifte navn til Fotax Flexo. Svensk Kamera Industri, hvis ejer hed Yngve Larsson, fremstillede også de små bakelitkameraer Fotax Mini og Fotax Mini IIa til 25x25mm format på en speciel 35mm rullefilm.

Svensk Kameraindustri, Halmstad, Fotima Reflex, ca. 1950

Göteborgs Kamerafabrik, Mefag Handy Box, 1940'erne

Det formodes at bokskameraet Mefag Handy Box, som oprindeligt kom fra Göteborgs Kamerafabrik, og som man ind imellem kan se på kamerabørser eller finde på Traderas netauktioner, til sidst også blev fremstillet hos Svensk Kamera Industri i Halmstad.

AB. Hela-Kameror, Upsala, Hela, ca. 1959

Et ligeledes meget beskedent tøjlet kamera blev i årene 1947–50 produceret af AB Hela-Kameror i Uppsala. Virksomhedens ejer Henrik Larsson gav navn til Hela-kameraet, som fandtes i en helt billig udgave med fast blænde 6,3 og kun 1/25 sek. + B, og en lidt mere avanceret model med 4 blændertrin og lukkertiderne 1/25, 1/50 og 1/100 sek.

Hela ateljékamera, i FNS-kataloget, 1951

Af helt anden og imponerende karat er det store Hela atelierkamera, som Henrik Larsson konstruerede og som findes beskrevet på følgende måde i FNS-kataloget fra 1951:

Hela-kameran forenar ateljékamerans och seriekamerans fördelar. Särskilt värdefullt är att negativet blir så stora, att de kan retuscheras och att positivretuschen härigenom reduceras till ett minimum. Kameran har parallaxfri spegelreflexinställning, som bekvämt manövreras uppifrån och kontrolleras på en visirskiva i ljusschakt. Ut-

lösning av slutaren sker på elektrisk väg. I omedelbar följd efter exponeringen ombesörjer den i kameran inbyggda allströmsmotorn helt automatisk, att kassetten flyttas och slutaren spännes för ny exponering.

Hele herligheden kostede 2432,- svenske kroner, plus 593,- for den solide sokkel. Man kan forestille sig, at dette store Hela-kamera har stået i skarp konkurrence til Fritz Weists Fotomat, som jo også var et kæmpemæssigt spejlreflekskamera til atelierbrug.

Et stort Rolleiflex i træ?

Taler man om tøjede spejlreflekskameraer og får vist et billede af et Hedman-kamera fra 1950'erne, så mener man at se et flot Rolleiflex af træ. Men stor bliver overraskelsen, når det går op for én, at der er tale om et relativt stort, tøjlet atelierkamera i 6x9 cm format, som snedkeren og fotografen Erik Hedman i Falun har bygget. Kameraet kan fotografere i både høj- og tværformat, idet kassetten bagpå kan drejes, hvorved matskiven oppe i søgeren drejer med. Der blev kun fremstillet ialt 20 stk. af disse kameraer, der solgtes igennem AB Fritz Weist & Co. i Stockholm.

Hedman-kamera, ca. 1950

Szabad-kameraet

Måske er Szabad-kameraet en lidt fremmed fugl i den svenske kameraindustri. Modelsnedkeren Szilárd Szabad kom i 1934 via omveje fra Transylvanien til Sverige. På et tidspunkt begyndte han at fremstille trækassetter for Hasselblad. Det endte med, at mange fotografer, der hidtil havde arbejdet med Eastmans noget stive atelierkamera, opfordrede ham til at forsøge sig med en lidt mere fleksibel model. Resultatet blev det 'røde' atelierkamera, bygget af mahogni, som solgtes under navnet Has-

selblad Universal-kamera. Men den gode Szabad blev træt af at være en dårlig betalt underleverandør og forkyndte i 1952, at han fra nu af kun solgte Szabad-kameraer. Disse fremtrådte i en forbedret konstruktion og kendes ved at være udført i sort træ med blanke metaldele. I alt producerede Szilárd Szabad omkring 1500 kameraer. Derudover fremstillede han en del store reprojekameraer i formater op til 30x40 cm samt atelierstativer, som blev eksporteret til forskellige europæiske lande.

Er de to næste kameraer virkelig svenske?

Det lille, berømte og meget eftertragtede Ticka Camera, der mest af alt ligner et lommeur, er der vel ingen der forbinder med svensk kameraindustri. Det blev fremstillet af Houghtons Ltd. i London og første gang lanceret i 1905. Ikke desto mindre er det af svensk oprindelse, idet det blev konstrueret i 1903 af den svenske ingeniør Magnus Niéll (1872-1962). Kameraet har et billedformat på 1,6x2,2cm på en 18mm bred rullefilm, som er ladet i en kassette. Objektivet på 30mm/f16 sidder i det, der ligner optræksknappen på lommeuret. Magnus Niéll tog patent på sin opfindelse i 1904 og solgte rettighederne til Expo Camera Co. i New York, der producerede kameraet i hele 30 år som Watch Camera og tillod også Houghtons Ltd. at fremstille det på licens.

AKA GmbH Friedrichshafen, Wilca automatic, 1963

Et andet temmelig ukendt kamera af svensk oprindelse er Wilca Automatic, som først i 1960'erne blev fremstillet af Apparate- und Kamerabau GmbH (AKA) i Friedrichshafen ved Bodensøen. For konstruktionen stod den svenske ingeniør Erik Wilkenson i Helsingborg. Han havde også bereg-

net fixfokus-objektivet Wilcalux-Filtra 1:2,0/16mm, som Will i Wetzlar producerede. Programlukkeren kom fra Alfred Gauthier i Calmbach. Negativformatet var 10x14mm på 16mm film. Filmfølsomheden blev indstillet automatisk af små udskæringer i den specielle filmkassette, der kunne rumme 24 eksponeringer. Og det var netop specialkassetterne, der var problemet og betød kameraets endeligt efter kun 200 fremstillede eksemplarer. Agfa og Kodak frygtede nemlig konkurrencen og nægtede simpelthen at forsyne Wilcasketterne med film. Gement!

Hasselblad

Viktor Hasselblad

Bringes talen på svensk kameraindustri, så tænker alle naturligvis først på Hasselblad, som har gjort svensk kamerateknologi berømt i hele verden og endda båret den langt ud i rummet.

Der savnes heller ikke litteratur, hvis man ønsker at sætte sig grundigt ind i alt, hvad Hasselblad har præsteret. Alene i Objektiv har der i tidens løb været trykt ialt 5 artikler om Hasselblad (i numrene 47, 58, 59, 81 og 102). Per-Anders Westman har en udførlig Hasselblad-historie liggende som PDF-fil på sin hjemmeside: www.fotopaw.se

Her følger derfor kun et resumé af Hasselblads historie og produkter.

I starten var der ingen egne produkter og slet ikke noget med foto. Fritz Viktor Hasselblad grundlagde i 1841 handelsfirmaet F.W.Hasselblad & Co.. Han handlede med alt muligt mellem himmel og jord, lige fra husgeråd og syartikler til vandtoiletter. Sønnen Arvid Victor Hasselblad blev interesseret i fotografi og startede i 1887 en afdeling for fotografiske artikler. Han importerede foto-apparater fra udlandet og markedsførte desuden Hugo Svenssons kameraer Svenska Express og Svea under

eget navn. Med sit aktieselskab Hasselblads Fotografiska AB blev han generalagent for Kodak i Sverige. Det skulle dog blive Arvid Victors barnebarn Victor Hasselblad (1906-1978), der kom til at gøre navnet verdensberømt. Efter studier hos Pathé i Paris, Zeiss i Tyskland og Eastman Kodak i USA åbnede han i 1937 sit eget Victor Foto med forretning, labor og værksted. I 1942 overtog han både handelsfirmaet og det fotografiske datterselskab efter sin far Karl-Erik Hasselblad. Året forinden havde det første Hasselblad-kamera set dagens lys.

Kameraet har sin egen særprægede forhistorie. Efter Tysklands invasion i Danmark og Norge i April 1940 styrtede et tysk rekognoceringsfly ned i Sverige. Derved kom Svenskerne i besiddelse af et luftkamera, som deres luftvåben kunne bruge nogle stykker af. Efter at Hugo Svensson og Stölten havde stillet sig afvisende, blev Victor Hasselblad spurgt om han kunne bygge kameraet efter.

Det kan jeg ikke, skal han have svaret, men jeg kan bygge et, der er bedre!

Det militære flyghåndkamera Ross HK 7, 1940

I aktion

Det blev til Flygkameran Ross HK7 og følgemodeller, som der blev fremstillet 342 stk. af i løbet af krigen. Derefter beskæftigede Victor Hasselblad sine mekanikere med fremstilling af urværk, indtil hans egen drøm om et professionelt SLR-kamera kunne blive til virkelighed.

Hasselblad 1600 F, 1948

Den 6. oktober 1948 præsenterede han i New York det første egentlige Hasselblad-kamera, som vi kender det: Hasselblad 1600 F. 1600 stod for den korteste lukkertid og F stod for focal-plane-shutter. Lukkeren vedblev med at volde problemer, hvorfor kameraet i 1953 blev afløst af Hasselblad 1000 F, dvs. med 1/1000 sek. som korteste lukkertid.

Super Wide SWC

På photokina 1954 fremvistes det første rene vidvinkelkamera Hasselblad Super Wide SWC med Carl Zeiss Biogon 1:4,5/38mm og Synchron-Compur lukker. Men den helt store og vedvarende succes startede i 1957 med Hasselblad 500 C, hvor C står for den Synchron-Compur centrallukker, der sidder i hjertet af Carl Zeiss objektiverne. I 1965 monterede man en elektromotor under bunden af

Hasselblad 500 C, 1957

Hasselblad EC 500 EL/70 (månekamera), 1968

kameraet og kaldte den nye model Hasselblad 500 EL. Det var dette kamera som kom til at danne grundlaget for månekameraerne Hasselblad EDC (Electric Data Camera), der var udstyret med re-seauplade til fotogrammetriske optagelser på 70mm perforeret rullefilm.

I 1977 blev fotoverdenen igen overrasket af et Hasselblad-kamera med spaltelukker. 2000 FC havde en korteste lukkertid på 2000 sek. og kunne stadig benytte de traditionelle Zeiss-objektiver med Compur-lukker. Modellen havde sine børnesygdomme, og da fotografene ofte kom til at trykke en klodset tommeltot igennem de ekstremt tynde lukkergardiner af titanium, modificerede man i 1981 kameraet til 2000 FC/M. Dette kamera er så smart indrettet, at lukkeren åbner sig automatisk ved aftagning af filmmagasinet. Derved undgås en utilsigtet ødelæggelse af titanium-gardinerne.

I 1984 blev motorkameraet Hasselblad 500 EL opgraderet til 500 ELX, da det fik indbygget en elektronisk TTL-blitzstyring.

Hasselblad 205 TCC, 1991

50-års jubilæet i 1991 blev af Hasselblad fejret med en sensation, som det havde taget mange år at udvikle og som omverdenen spændt havde ventet på: Hasselblad 205 TCC.

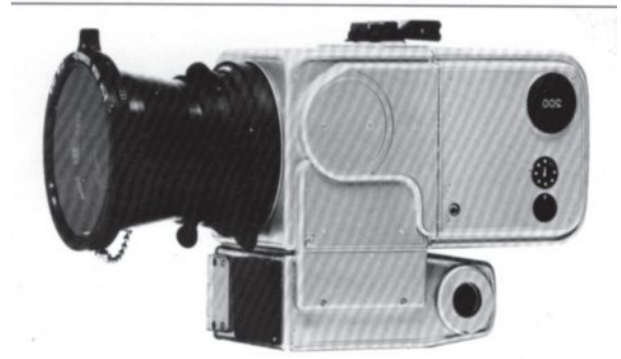
Det var det til dato dyreste, seriebyggede 6x6-kamera i verden. TCC står for Tone and Contrast Control, et meget avanceret lysmålesystem, hvor Ansel Adams zonesystem indgår. For mange fotografer var dette elektroniske vidunder sikkert både for dyrt og for sofistikeret.

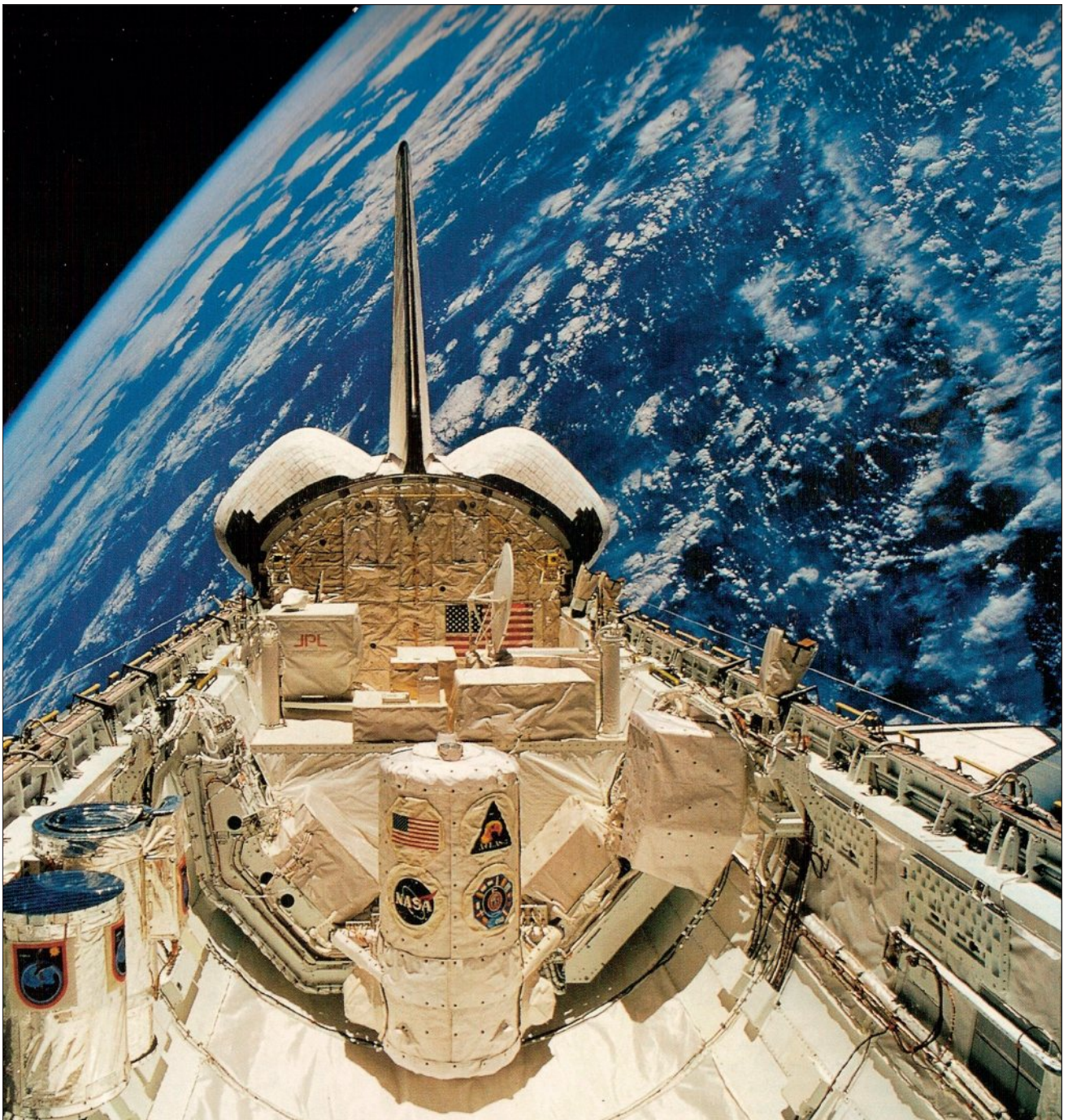
H5D, 2012

På photokina 2002 åbnede Hasselblad sit eget digitale bal med den helt nydesignede H-serie, begyndende med H1, som der kunne sættes både filmmagasiner og digitale bagstykker på. Foreløbig sidste skud på denne digitale stamme er det imponerende Hasselblad H5D.

Skruer vi tiden 50 år tilbage, så stod Camera-Import i Dannebrogsgade på Vesterbro for importen af Hasselblad, og fa. S.E.Svendsen i Hellerup havde autorisation for servicen. Jeg selv hjalp til med reparation af Compur-lukkerne i de udskiftelige Zeiss-objektiver, mens min kollega Svend Buch Sørensen, der havde været på kursus hos Hasselblad i Göteborg, var ekspert i reparation af kamerahusene.

Rumfærgespecialisten Marsha Ivins med en række af Hasselblads unikke 'rumkameraer', 1994

Det åbne lastrum på Atlantis med jordkloden som baggrund

Vi fandt det morsomt, at de svenske teknikere sagde midtsommarafton, når de kontrollerede lukkertiden på 1 sek., mens vi selv mumlede et roligt enogtyve ved samme øvelse.

Senere overtog fa. James Polack både importen og servicen i Danmark, indtil Hasselblad engang i 1990'erne etablerede sin egen afdeling. I dag er det først og fremmest Goecker eller Fotografica, man henvender sig til, hvis man er interesseret i Hasselblad.

Det kan anbefales at tage på udflugt til Sverige og besøge de tre seværdige kameramuseer, som findes i rimelig køreafstand fra København.

Det éne ligger i Olofström, hvor flere af os gerne besøger kamerabørsen, som Nils-Harald Ottosson arrangerer hvert år på en søndag i september. Kameramuseet finder man i et hyggeligt lille hus på Pukavigsvägen i den sydlige udkant af byen.

Kun ca. 50 km fra Olofström ligger Osby, hvor Svend-Olof Sundin har et dejligt museum i sin kælder. Det er en utrolig mængde af spændende ting, som han kan vise frem.

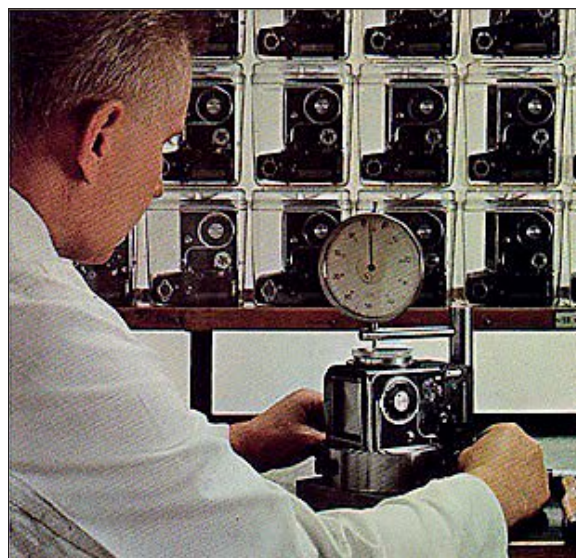
Hovedkvarteret i Göteborg

Konstruktionsværksted ca. 1950'erne

En produktionsafdeling

Basismålet kontrolleres på 500 El

Det tredje museum, man ikke bør gå klip af, er Fotomuseet Olympia på Sandgatan 13 i Falkenberg. Det er indrettet i Falkenbergs første biograf og fremtræder nok så nostalgisk med en omfattende samling af interessant fotografika.

Hvis man vil planlægge og aftale en fothistorisk tur i vort svenske broderland, så er her de tre hjemmesider, man kan klikke sig ind på: ●

www.museikameror.olofstrom.net

www.fotomuseetiosby.nu

www.fotomuseet-olympia.com

God fornøjelse!

Kilder:

Først og fremmest Per-Anders Westmanns hjemmeside www.fotopaw.se

Linus Hjern "Hugo Svensson & Co. – Tidig fotoindustri i Göteborg, 1890 – 1966"

FNS Fotokatalog 1951

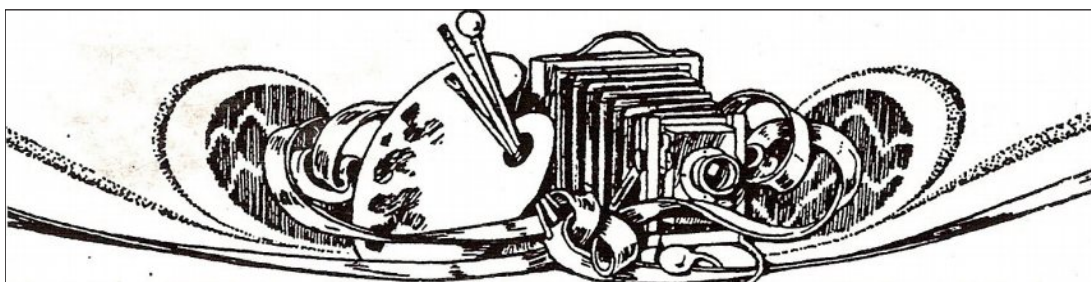
Udo Afalter "Hasselblad Kameras & Objektive"

FOTOHANDLERE

1862-1933

1. del

Flemming Berendt & Sigfred Løvstad

Adolf Goecker

I begyndelsen af 1860'erne havde man overstået de utallige kemiske og tekniske problemer i forbindelse med daguerreotypi, vitrotypi, lainotypi og salt-papirbilledet som var den smukkeste overgang til de kommende fotografiske metoder. Den franske fotograf Disderi's præsentation af visitkortbilleder blev en kolossal demokratisering der i løbet af få år blev udbredt i store dele af verden. Såvel berømt-heder som almuen gjorde de små visitkortbilleder til en formidabel økonomisk succes for erhvervsfotografer og fotohandlere.

Tekniske hjælpemidler som multiplikator-kassetter og snilde reproduktionskasser blev industrifremstillet hvorved priserne hurtigt blev populære i store dele af befolkningen.

Et dusin visitkortbilleder var ca. 4 rigsdaler i 1862 som i 1864 blev halveret på grund af krigen i 1864. Fra 1865 fik fotograferne copyright for 5 år. Adskillige andre formater så dagens lys, med inspiration fra de omkringliggende europæiske lande især England. I den næste 10-års perioden steg priserne på visitkortbilleder fra 2 rigsdaler i 1878 til mellem 4 og 12 kroner.

For at kunne fremstille og markedsføre disse mange specialprodukter etablerede en række grossister og handelsfirmaer for at tilfredsstille deres krav og ønsker. En af disse foregangsmænd var Adolph Philipp Heinrich Goecker (1833-1890) fra Westfalen som repræsenterede Ferd. Beyrich i Berlin. Beyrich animerede Goecker, for egen regning, at nedsætte sig som fotohandler i København og repræsenterer

firmaets kemikalier som tillige omfattede adskillige andre af Beyrich's kemiske produkter.

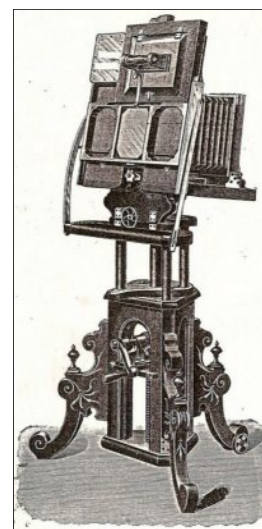
Adressebogen for København i 1862 fortæller os at firmaet etableredes i en lejlighed Store Kongensgade 42. Dørskiltet angav Kjøbmand.

Gnubkmann J. C. Architect Vientn. Ny Kongensg. 14,
Gobffe J. H. Entefrue Wildersg. 49s
Gobskfær Bertha Entef Vesterbrog. 14s
Goecker N. Kjøbmand st. Kongensg. 42,
Goete C. J. Overspillemand st. Kongensg. 7,
Goepel N. F. Graveur Salmst. 4,
Goeskfær C. C. Pr. = Vientn. Lykkesholms
Allee Krogerup

Goecher's fremsyn og dynamisk inspirator forblev et toneangivende element gennem hele firmaets historie. De nyeste fototekniske frembringelser var altid at finde i firmaets salgskataloger.

Firmaet Ad, Goecker har overlevet 2 verdenskrige, skiftende konjekturer samt en uendelig række af konkurrenter bl.a. cand. pharm. Bertel Budtz-Müller som også etablerede sig i 1862 i København.

I 1987 havde Ad. Goecker 125-års jubilæum. Firmaet eksisterer i bedst velgående den dag i dag. ●

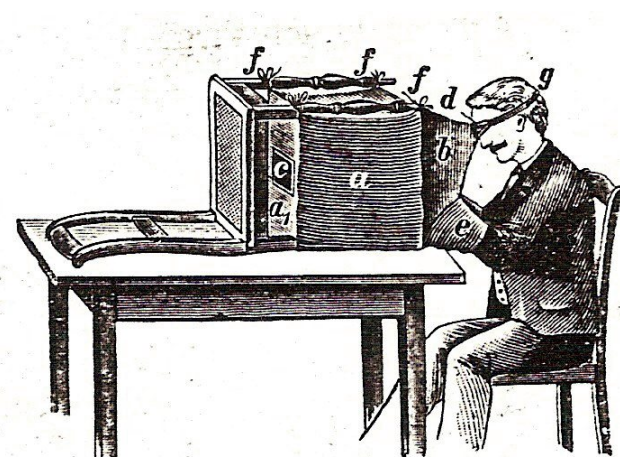
Trehjulet ladcykel flankeret af et multiplikator kamera

AD. GOECKER,
Nr. 5 Tordenskjoldsgade Nr. 5
 København,
 anbefaler sit Lager
EN GROS & EN DETAIL
 af
Fotografiske Artikler,
 som:
 Chemikalier, Cartons, Albuminpapirer, Rammer og samtlige
 Utensilier etc. etc.
Eneste Depot af:
 Dr. Schippangs Moment-Collodium,
 Engelsk Patent-Collodium,
 Universal-Brillant-Collodium,
 H. Anschütz's Patent-Albuminpapirer og
 Marseille-Albuminpapir.
 Chemisk-techniske
Farveri Artikler
 hvoraf især fremhæves:
Anilinfarver, Tinsalt, Persio etc.
 i fortrinlig Kvalitet.
 En gros Udsalg af alle Sorter
Coleurte Glandsapirer og Silkepapirer,
Ægte italienske Macaroni og Nudler.
 Eneste Depot
 af
ægte Eau de Cologne
 fra den ældste Destillateur i Coln,
Johann Maria Farina, Jülichs Platz Nr. 2.

Annonce fra Vejviseren 1872

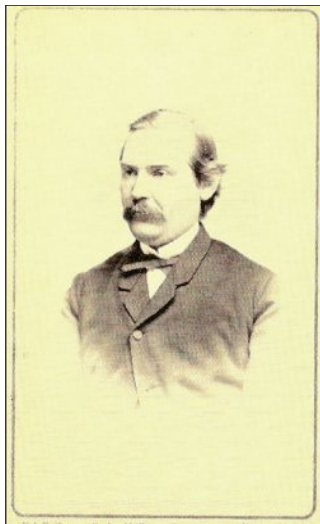
En munter personaleskovtur

Større formater kunne klar

700 aftryk i timen (18x24cm) Ad. Goeckers katalog 1907

Bertel Budtz-Müller

Bertel Christian Budtz-Müller (1837-1884) Som apoteker så han muligheden for handel med fotografiske kemikalier samt oprettelse af et atelier i hovedstaden. I 1859 indledte han et samarbejde med Alfred Benzon (1823-1884) som ejede Svaneapoteket på Østergade.

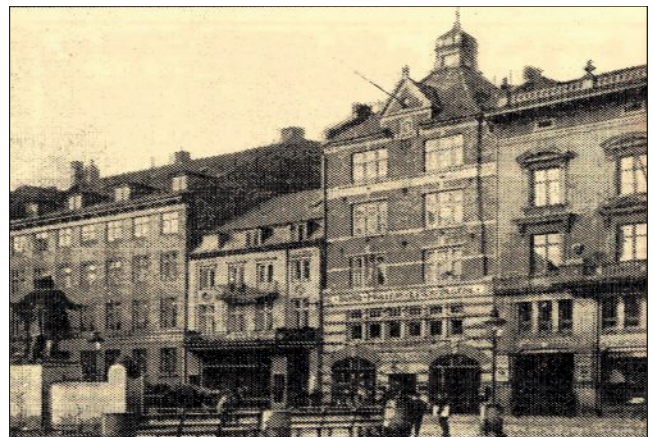
Den 4. december 1862 åbnede han sin forretning i Bredgade 21, året efter etablerede han et atelier *Institut for fotografiske elever*. Et medfødt talent for organisation kombineret med indsigt i fotografiens kemi gjorde ham til en fremragende underviser. I 1867 fremviste han et fotolitografi i Paris hermed afslørede han tillige et stort talent som fotograf.

Illustreret Tidende 20. sept. 1863

Bredgade 21

Bredgade 29

På Den store Nordiske udstilling i 1888 deltog Budtz Müller med sine produkter

Klap-Kameraer
til Plader 9×12 Ctm. og til Stereoskop i meget stort Udvalg.

Kodak Apparater
i alle Størrelser og Sorter.
Telef. 1078.

Magasin-Kameraer
fra Mürer, Krügener og flere.

Emulsionsplader og Films
af eget Fabrikat og af de bedste udenlandske Mærker.

Kopierpapirer og Forstørrelses-Papirer
af eget Fabrikat og udenlandske Sorter.

Fotografi-Kartons og Album
af eget Fabrikat i alle Størrelser og Udstyr.

Alt Tilbehør til Fotografi
i righoldigt Lager og af enhver Slags.

Ny Katalog
er udkommen og udleveres gratis.

Budtz Müllers Efterfølgere
Abrahamsen og Steenbro.
Fotografisk Handelshus
Bredgade 29 • Kjøbenhavn.
(Lige for St. Anna Plads.)

Nyheder 1912 Fra **Budtz Müllers Efterfl.**
For Fagfotografer.

»Agfa«-Lynlampe ekstra svær og med lang Skaal. Pris komplet **Kr. 35.00.**

Spejl paa Stativ, anbringes foran eller ved Siden af Atelier-kameraet, derved kan den Person, som skal fotograferes, samtidigt se sit eget Spejlbillede. Pris i Nøddetræ poleret **Kr. 26.00.**
Pris i gult lakeret Træ **Kr. 20.00.**

Mercur-Mat-Papir »ELITE« samt alle andre gangbare Sorter Celloidin- og Gaslys-Papir, saasom *Gevaert, van Bosch, Consum, Velotyp, Kodura og Velox findes altid friskt paa Lager.*

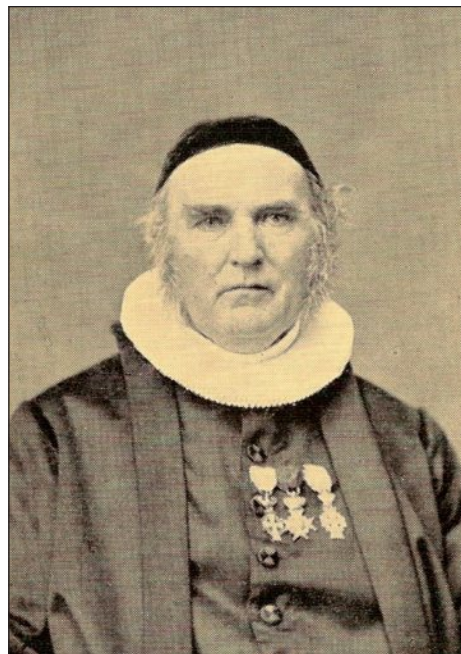
*** Egen Kartonfabrik ***

Største Lager af alt til Fotografien.
— Ny Prisliste gratis. —

Budtz Müllers Efterfølgere.
Fotografisk Handelshus.

Filiat i AARHUS Klostergade 6. Telefon 26 80.	KØBENHAVN	Filiat i ODENSE Vestergade 80. Telefon 2341.
---	------------------	--

Annonce 1912

N.F.S. Grundtvig fotograferet af B.M., i 1860'erne

Danmarks nederlag i krigen 1864 bidrog til en landsdækkende nationalfølelse hvori Budtz Müller deltog. I 1866 indledte han et samarbejde med bladudgiver og bogtrykker C. Ferslev.

400 prospekter af København og omegn blev markedsført med stor succes. Idéen blev efterfulgt med Bertel Thorvaldsens værker som visitkort, stereoskopbilleder og i storformat. Christiansborg Slot blev skildret før, under og efter branden 1884 i

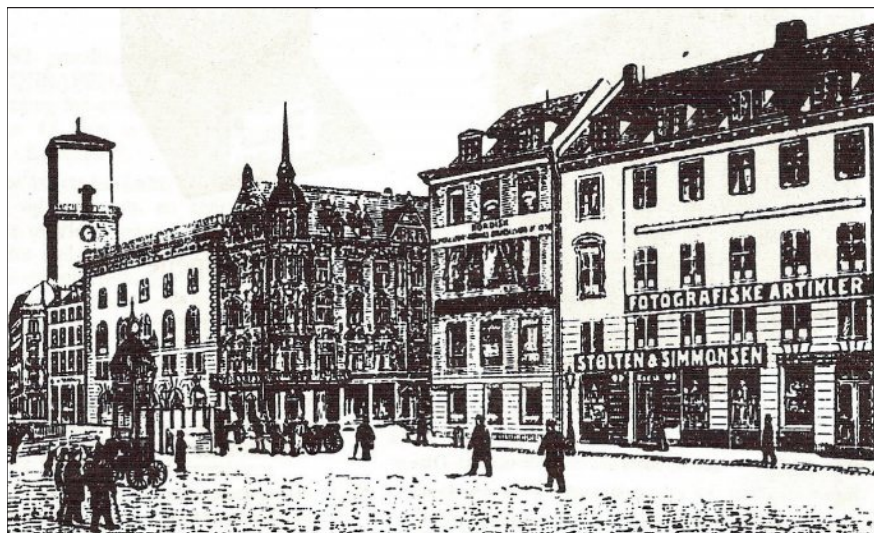
billeder til en pris af 25 kroner, en ganske pænt beløb på den tid. En række af tidens berømte personer blev fotograferet og solgt i stort antal. Danmark kom efterhånden igen på fode efter det fatale nederlag i 1864. Budtz Müllers efterfølger A/S opførte først i 1970. ●

Støtten & Nytorv 3. København. Simonsen

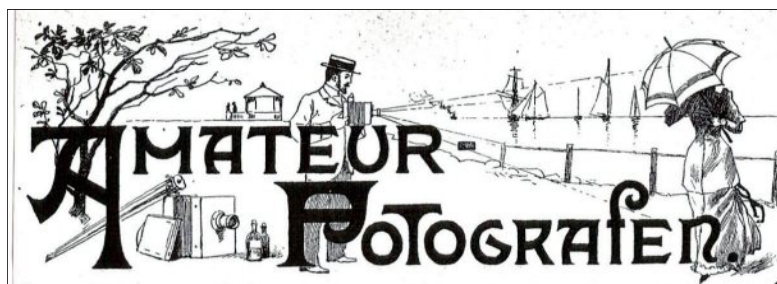
Støtten & Simonsen blev grundlagt i Malmø den 26. marts 1884. I 1893 etablerede man en forretning i Klosterstræde 19. 1904 er adressen Nytorv 3 i København.

1924 ved 40-årsjubilæet ændrede firmaet navn til Støtten & Søn. Firmaet var oprindeligt et engros firma, men da amatørfotografien begyndte at blomstre, oprettede man en detailafdeling. Forretningen var fashionabel og elegant hvor det købedygtige publikum søgte hen.

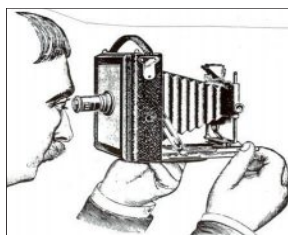
Desværre har man ikke efterladt sig nogle dokumenter fra tiden, men forretningens beliggenhed har betydet at mange amatørfotografer har handlet i forretningen •

Med Vor Frue Kirke som baggrund har man placeret sig på Nytorv 3 i Københavns bymidte. Tegningen er fra 1918

	Nr. 220 (Fig. 121). Taske af Selding for Større Kassen med 1 skold. Kassen, denne Taske er indrettet dels til at bære i Haanden, dels til at bære paa Ryggen som Tornister.
	Før 15 X 18 cm., kvadratisk..... Kr. 11.00
	+ 18 X 24 cm., - 14.00
	+ 20 X 31 cm., - 17.00
	Nr. 221. Taske som Nr. 220, men af Granitoid.
	Før 15 X 18 cm., kvadratisk..... Kr. 12.50
	+ 18 X 24 cm., - 16.00
	+ 20 X 31 cm., - 20.00
	Nr. 222 (Fig. 122). Taske som Nr. 220 af Selding, men med en lille Sideskæbe til Objektivet og tilve Sider.
	Før 15 X 18 cm., kvadratisk..... Kr. 14.50
	+ 20 X 31 cm., - 17.50
	Nr. 223. Taske som Nr. 222, men af Granitoid.
	Før 15 X 18 cm., kvadratisk..... Kr. 16.50
	+ 20 X 31 cm., - 20.50

Stort Lager af alle til Fotografien hørende Artikler.

Aristopapir (egen Tilvirkning),
lilla, rosa og hvidt.

Uovertruffen Kvalitet.	Toner let og hurtigt.
Holdbart i flere Maaneder.	Bliver ikke gult.
Ruller sig ikke.	Ingen Skjolder.
Det letteste Papir at arbejde med, erholdes KUNN hos os.	
Nyheder.	
Rodinal: Fremkalder.	Sensibilisation: For underexponerede Plader.
Platinpapir: Tysk og engelsk.	Platinkartons: 311 Ophøjet og nedpresset Tone.

Heinrich & Poulsen.

I de første 25 år efter fotografiens fremkomst i Danmark kulminerede etableringen af atelier i København med over 120 atelier i 1865. Det var imidlertid mere end hvad markedet kunne bære, og i 1889 var man nede på ca. 75. En teknisk fornyelse var på vej og endnu et branchefirma så dagens lys. Den 23-årige Johan Daniel Thobias Heinrich (1854-1923) veluddannet i branchen gik i kompagniskab med to venner Carl Poulsen og dennes bror Thorvald Poulsen, de åbnede et en gros- og detailfirma. Den 26. oktober 1889 åbnede man forretningen i en nedlagt herskabslejlighed på Højbro Plads 21. De første mange år var vanskelige, men flid gåpåmod og ikke mindst lange arbejdsdage begyndte at bære frugt.

Heinrich & Poulsen blev aldrig noget stort firma, men de var gode til at forny sig, og kombineret med stor kundevenlighed bar firmaet frem til en fornuftig forretning. Ved århundredskiftet flyttede man over på den anden side af Højbro Plads i nr. 6. Samme år stiftede man en filial i Christiania (1900-1906). Omkring Den første Verdenskrig havde man 25 ansatte. Man kom helskindet igennem 2. Verdenskrig.

I årene 1950-1951 fik man kontakt til en schweizisk kamerakonstruktør Ernst Hofer, som planlagde fremstillingen af et dansk fotografiapparat. Det blev fremstillet af metalvarefabrikken Termax, som producerede de kendte Teknobiler. Kameraet fik navnet Fotex i format 4x4cm på en 127 film. Der blev fremstillet 433 stk. De sidste blev leveret i 1953.

Objektivet blev 'smuttet' ind fra Schweiz

Firmaets logo tegnet af familiens talentfulde "Onkel Max"

BARNET BROMSØLVPAPIR
LUSTRA MAT

Nyhed

Nyhed

KONTAKT AFTRYK
PAA
BARNET BROMSØLVPAPIR
LUSTRA MAT

Se Side 89

Se Side 89

Bemærk den overordentlig store Renhed i det hvide

Katalog & prisliste (1904). Første inderside med originalt fotografi af en negerdreng samt helside med helside med vignetter. Foto: Onkel "Max"

1904 1904

* PRISLISTE *

FRA

HEINRICH & POULSEN

LAGER OG UDSALG AF
ALLE ARTIKLER FOR
FOTOGRAFI

EN GROS & EN DETAIL IMPORT & EKSPORT

FORRETNINGSTID 8-6

KØBENHAVN
HØJBROPLADS 6
TELEGR.-ADR.:
"FOTOGRAFI" • KØBENHAVN
TELEFON: 1428 og 29428

KRISTIANIA
AKERSGADE 65 B
TELEGR.-ADR.:
"SVERKEL" • KRISTIANIA
TELEFON: 9366

Nyhed! Nyhed!

„NORKA“

Atelier Magasin Kamera & Lukker

føres stadig paa Lager hos

HEINRICH & POULSEN

Telegr.-Adr.: Fotografi Telefoner 1428 & 8723

Højbroplads 6, København K. Dansk Fabrikat!

**For Fotografer
og Amatører.**

Kartoner til Visit, Cabinet og alle øvrige For-
mater i alle Udstyrelser anbefales
i fineste Udførelse. til billigste Priser.

Vignetter af Celluloid, fineste franske til Inkopiering, meget smukke med Blomsterrammer etc.
 Kabinet pr. Stk. Kr. 3.00. Visit pr. Stk. Kr. 2.00

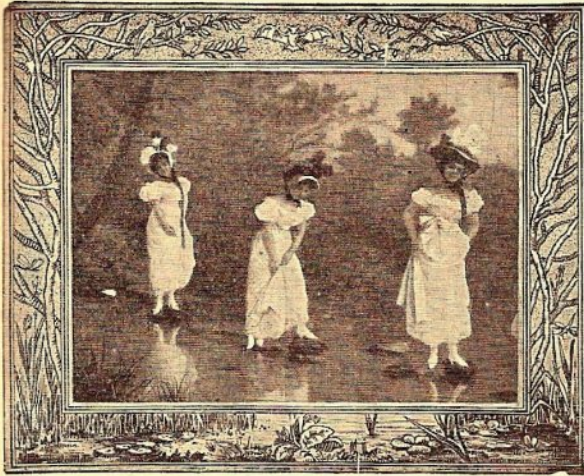

Fig. 245

Amatør-Vignetter (Fig. 245). Kunstnerisk udførte Vignetter til Inkopiering som Ramme om Billeder.

Serie IV A.	For Billeder 6 × 9 cm.,	10 Dessins.....	Kr. 1.00
" IV B.	— 9 × 12 "	8 —	" 1.00
" IV C.	— 13 × 18 "	6 —	" 1.00

157

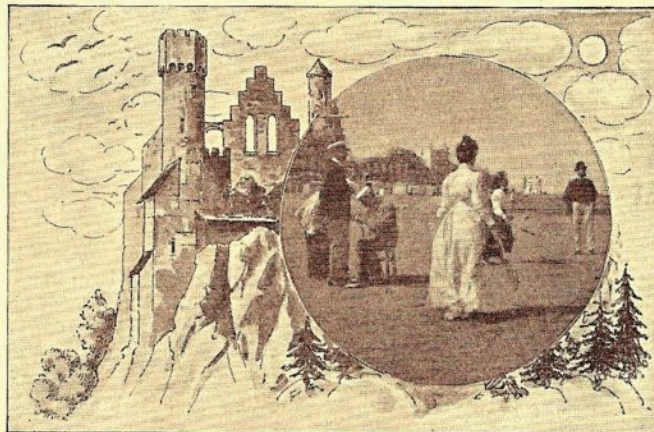

Fig. 246

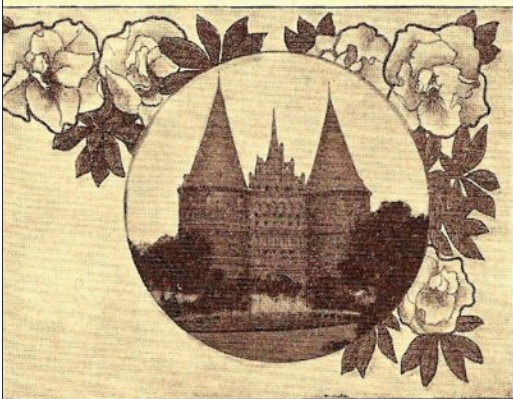

Fig. 247

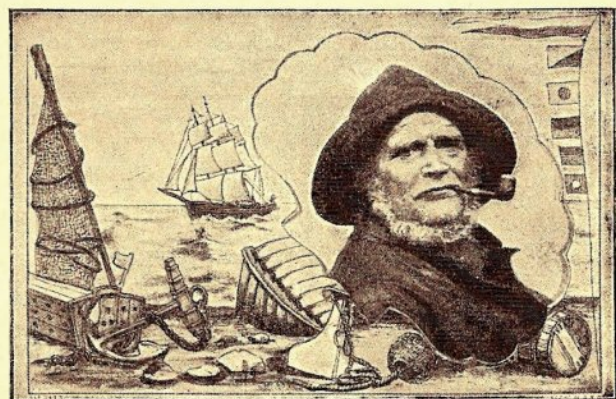

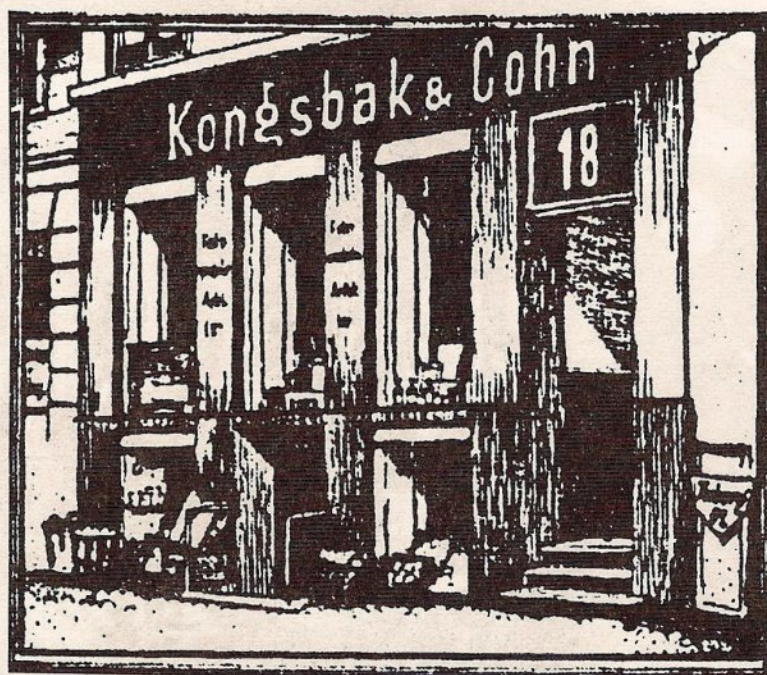
Fig. 248

KONGSBAK & COHN

ETABLERET 1898

Jacob Kongsbak

Den beskedne forretning i Klosterstræde 18, tegning 1898

Jacob Kongsbak begyndte sin fotohandlerkarriere hos byens førende engrosfirma Budtz Müller, hvor han blev betragtet som tidens grand old man. Den 3. marts 1898 etablerede Jacob Kongsbak og Otto Cohn en beskedne fotoforretning i Klosterstræde 18.

Denne lille fotohandel blev med tiden en af byens førende leverandører til den voksende amatørskare med økonomiske muligheder for at beskæftige sig med foto som hobby.

I året 1900 flyttede man til større lokaler i Nygade 2. 1924 døde direktør Cohn, men firmaet voksede støt og blev dermed en af de førende fotoforretninger i København. Man ønskede nu at foretage en udvidelse, hvorefter man flyttede til Vimmelskaftet 43. I 1914 afholdtes den største fotokonkurrence nogensinde for amatører. Pressen skrev bl.a.: *Stor-slået, og hermed vakt amatørfotografien til sundt og forædlende liv, ved som de første at vove og vinde.*

Den store velindrettet og elegant udstyret stueetage, hvor et stort udvalg af tidens fotomekaniske frembringelser stod opstillet på rad og række, klar til at blive beundret.

På 1. sal var indrettet et lydisoleret forevisningslokale. I 1948 ved 50-årsjubilæet blev firmaets junior chef, Poul Kongsbak, interviewet om sin far: *Hvad er Deres Faders Hobby?* Svaret lød: *Forretningen er vor Hobby.*

Kongsbak & Cohn blev Kongelig Hofleverandør. H.M. kong Frederik IX erhvervede sig et komplet udstyr af Minox. En del af vore medlemmer kan sikkert huske det første vindue til venstre for indgangen. Her præsenterede man gamle klenodier, samt et s/h fotografi 2 meter i højden fotograferet med et Leicakamera!

Hovedindgangen fra Strøget

En Nyhed uden Lige! En Nyhed uden Lige!

Ilford

Versatile Plader for Amatører

Disse Bromsolplader har uetop alle de Egenskaber som Amatørfotografen forlanger

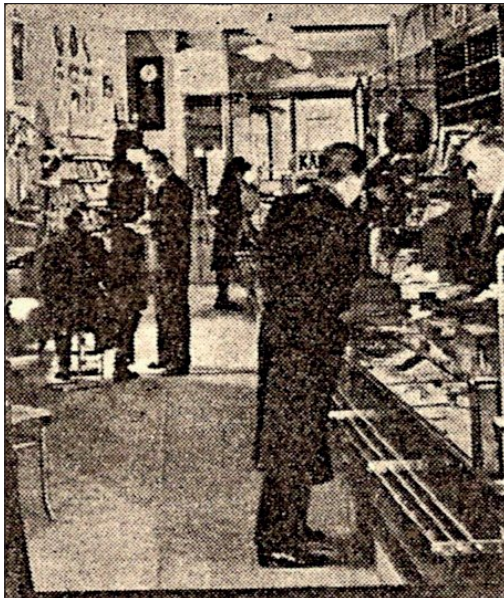
Største Kæstighed (K. & D. 275) ∴ Fine klare
Negativer ∴ Værdeligt stort Spillerum, saavel
i Eksponering som i Fremkaldelse ∴ Ortho.
Isolar er meget modtagelig for gult og grønt

Blomster	6x9	6x12	6x15	6x20	6x24	6x28	6x36	6x44	6x54
Konventionelle	1.00	1.50	2.15	2.25	3.00	3.25	3.50	4.00	6.00
Ortho Isolar (S.B. Isolar)	1.75	2.65	2.85	3.55	3.75	4.00	4.50	5.00	6.75

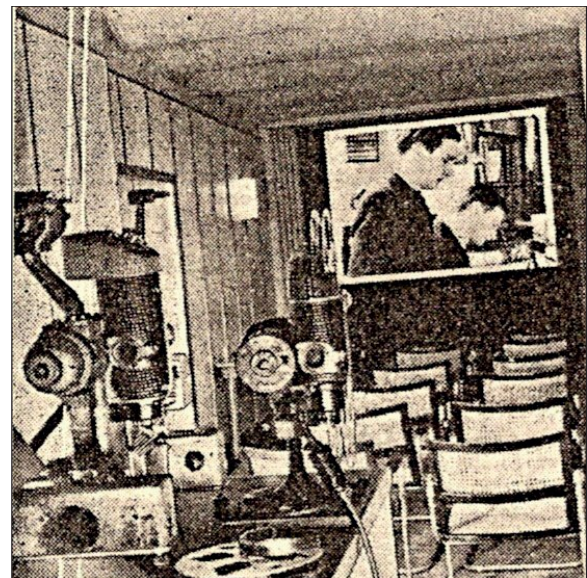
Alle Prisværdier forre paa Lager.

Kongsbak & Cohn

Nygade 2 København ∴ Jægersgade 1 Skovbøgade Telef. 2569

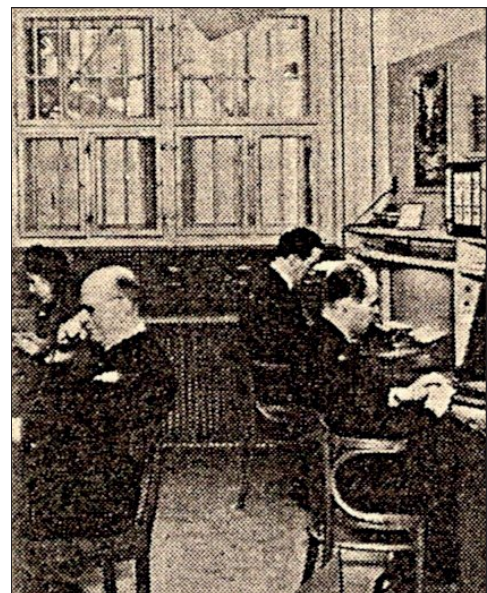
Hovedekspeditionen

Smalfilmlokale

Ekspedition af kinoudstyr

Hovedkontor

København, 28.oktober 1971.

Hr. Robert Nagel blev ansat her i firmaet i 1914, og han har således fulgt amatørfotografien helt fra begyndelsen.

Han blev hurtigt selv en ivrig fotograf, og blev blandt andet oplært i billedmæssig fotografi, hvilket han har dyrket gennem mange år, og fremvist resultatet af kunstnerisk værdi.

Undertegnede begyndte i forretningen i 1934, og Robert Nagel var da beskæftiget med kunde-expedition i butikken, samt vinduesdekoration og skiltemaling.

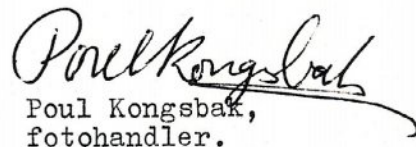
Man var netop begyndt på at give aftenkursus i forstørrelsesteknik og kunstlysfotografering samt specielle bromoliekursus for viderekomne. Disse kursus blev Robert Nagel den naturlige leder af, og han har således gennem årene givet mange kunder en inspirerende instruktion i at få godt udbytte af Deres apparater.

Robert Nagel ledede også vore fotoudflugter med turistbus for kunderne enkelte søndage i sommerhalvåret. Disse udflugter blev altid efterfulgt af en kritikaften, hvor Robert Nagel bedømte deltagernes billeder fra turen.

I 1956 blev nogle lokaler afstået, og kursusaktiviteten måtte indstilles på grund af pladsmangel. Robert Nagel virkede herefter udelukkende ved expeditionen i butikken. I de senere år, har han navnlig taget sig af handelen med brugte kameras, taget i bytte ved køb af nye, og og han har tillige været afløset for vor kassererske.

Den sidste tids tilbagegang i salget, har gjort det nødvendigt at nedsætte omkostningerne så meget som muligt, blandt andet ved at indskrænke personalet. Dette er grunden til at jeg desværre også har måttet opsigte Robert Nagel's stilling i firmaet til fratrædelse med udgangen af oktober 1971.

København, 28.oktober 1971.

Poul Kongsbak,
fotohandler.

Klubaften i KFAK's lokaler på Købmagergade i 1905. Optagelse med Agfa lynpulver

KFAK blev stiftet den 13. november 1895 på hotel National i København. Som foregangsmænd var bogtrykkeren Martius Truelsen med professor F.V. Thile som klubbens første formand. Blandt de øvrige medlemmer finder vi Louise Melchior, datter af Israel Berendt Melchior.

Hos fotograf Bech i Lille Kirkestræde havde man lejet et mørkekammer. Medlemsskaren kom op på over 25, som udelukkende kom fra det bedre borgerskab, men efterhånden udjævnedes den sociale status.

Takket være Truelsen's rundhåndede sjæl blev man i stand til at fremstille tidsskriftet Amatørfotografen fra 1912-1919. KFAK blev en banebrydende amatørklub, som med årene udstillede og markerede sig. ●

8 månedlige Møde-
aftner i Vinter-
saisonen.

—

Bibliothek.

—

Lysbilled-Laterner til
Udlaan blandt
Medlemmerne.

—

* **Bestyrelse 1904:**

C. J. BRODERSEN, Formand.
L. SCHOW, Næstformand.
E. HERTZSPRUNG, Sekretær.
N. ROM, Kasserer.
N. FISCHER.
J. MØLLER.

Indmeldelse sker gennem et Medlem eller
ved Sekretæren, boende **Hollændervej 3.**

Bedømmelsesmøde fra klubbens 1. internationale udstilling i Bredgade 29, fra den 22. april til den 8. maj 1904. Samling: KFAK-klub

Professor docent Chr. Winther's kontor

TORKILD HENRIKSEN

SKUBOGADE 4 · KØBENHAVN K · C.2906

Lær at fotografere!

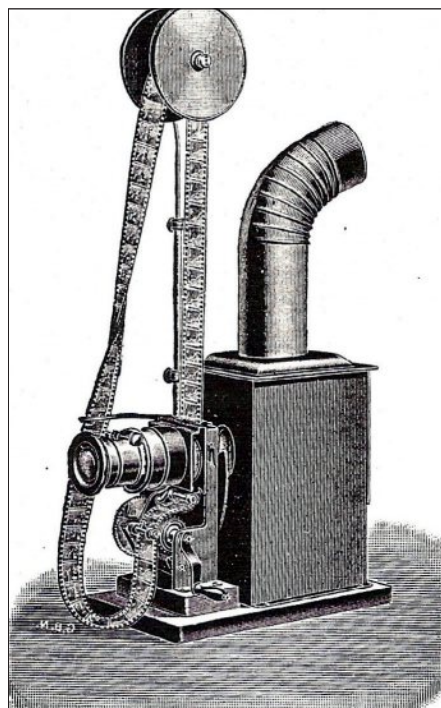
*Til Vennen
Sigfred Lovstad*

Specialforretning i Foto og Kino

Den 20. maj 1939 åbnede Torkild Henriksen en mindre kælderbutik i Skoubogade. Det var nogle aldeles vanskelige år for fotobranchen i Danmark. Med stor dygtighed fandt han på adskillige niche-indtægter bl.a. fotokurser for amatører. Han fik efterhånden opbygget en stor kundekreds og sammen med ekspertise, kyndig vejledning og ikke mindst et populært prisniveau, blev det en lønsom forretning

Thorkild Henriksen udgav et lille orienteringshefte i A5 format, hvor der var råd og vejledning i brugen af fotografiens mange sindrige produkter. I forbindelse med 10-års jubilæet i 1939 publicerede han et skrift *Eventyret om en film* fortalt af Poul Egede, illustreret af Kai Rich og fotografier af K. Rading. T.H. afslutter skriftet med disse ord:

Og nu hvor står vi så i dag? Kan jeg sige andet end forventende. Den fotografiske situation i dag er alt andet end lys. Vor branche er blevet betegnet som luksusbetonet og behandlet derefter. Det kan amatørerne sande, som har måttet gå forgæves for blot at få en film til deres ferie. Papirlageret har været så langt nede, at vi i perioder kun har kunnet levere et aftryk af hver film, og undertiden lade ordre vente, til den hårdhedsgrad som var nødvendig, var kommet hjem. Og stadig er interessen for fotografi levende, og den dør forhåbentlig aldrig. Nu venter vi blot på den dag, hvor vi atter kan handle som købmænd og få lov til at faldbyde gode varer til rimelige priser, så den gamle påstand, at hvert 6. eller 7. menneske i Danmark fotografierer, ikke alene står ved magt, men bliver overskredet! Derfor, tak for trofasthed i de 10 år, der gik, og vel mødt på skansen som den bedste hobby af alle hobbies, amatørfotografien. Forretningen lukkede i 1969. ●

BROWNIE

Enhver Begivenhed
hjemme eller ude
foreviges let med
et
Brownie Camera.
Saa simpelt, at
et Barn
straks
tager gode Billeder.
Alle Billedstørrelser.
Kr. 5.00—Kr. 50.00.

Emil Rasmussen & Co.

Udsalg af alle til *Fotografie*
hørende *Artikler.*

Klosterstræde 19,
København K.
Telefon 8601.

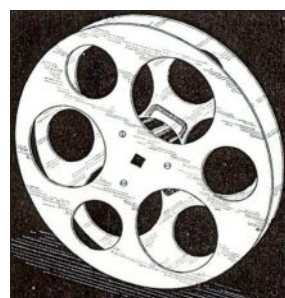

**De bedste
Resultater**
faar De naar vi frem-
kalder og kopierer
Deres Fílm og Plader

Forsendelse sker franco
Forlang vor Príslíste

A/s
Foto-Magasinet
Bloch, Roulund & Sperling
Frederiksborggade 7.
ved Nørreport Telf. 3410.

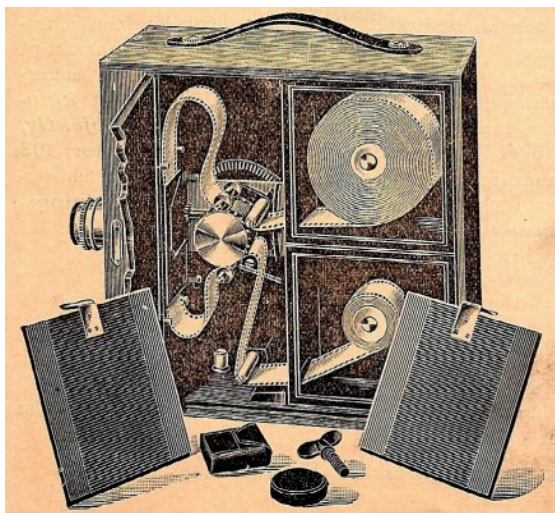
Den 12. maj 1916 åbnede Fotomagasinet i Frederiksborggade 7. Forretningen var den første i København, som blev generalrepræsentant for bl.a. Pathé og Ditmar, der indvarslede amatørsmalfilmen. I 1922 lancerede Sperling Fotohåndbogen. Man etablerede yderligere en fotoforretning på Amagertorv 16, som lukkede i 1928. 1978 overtog Sten og Inge Olsen under navnet Olsen Foto. ●

Bent Okholm var uddannet instrumentmager og arbejdede i en periode på en kamerafabrik i Hannover, men i 1917 etablerede han en forretning på Vesterbrogade 61. På ganske få år var han kendt for sin mekaniske ekspertise og i 1920'erne blev hans slogan: *Den lyssterke på Vesterbro.*

Han lancerede en del af Ernemann lyssterke og temmelig dyre luksusapparater. I 1934 åbnede han et atelier på Vesterbrogade 25. Sideløbende fik han godkendelse som Leica reparatør. I 1936 åbnede Okholm endnu en forretning i Hammerichsgade. I perioden 1939-1945 kastede han sig over en fabrikation af forstørrelsesapparater synkroniseret til Leica. ●

Jørgen Gregersen er her omgivet af gamle kameraer og andet fotografika

Jørgen Gregersen åbnede sin fotoforretning Fotomagasinet Lyngby den 15. marts 1945. Hans økonomiske sans og medfødte evne til at behage alle kunder med råd og vejledning medførte hurtigt kundesucces. Den lille forretning havde i en periode 8 ansatte så det var svært at skelne mellem ansatte og kunder. I en lang periode var omsætningen af Kodaks produkter firmaets største kunde.

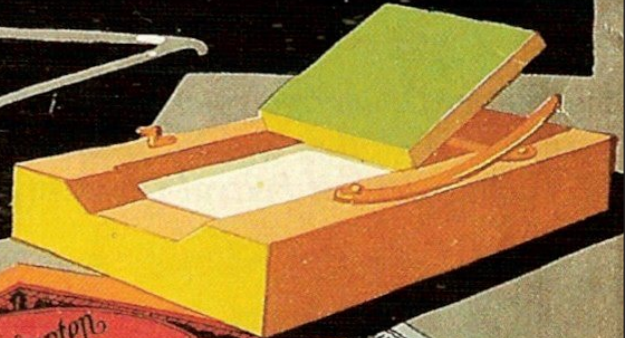
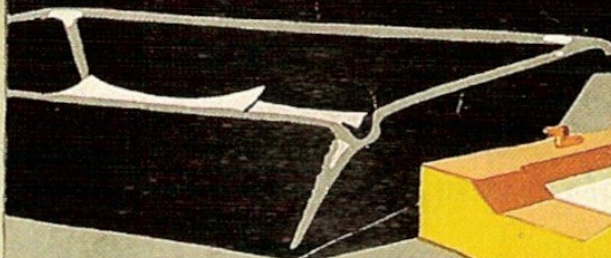
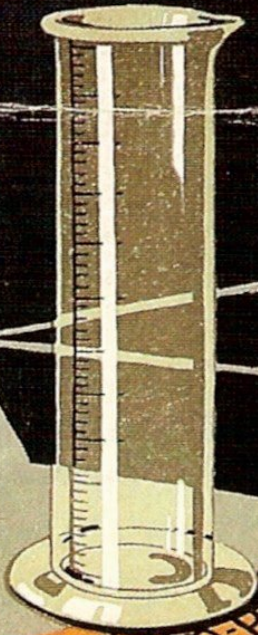
Jørgen Gregersens store interesse for gamle billeder fik mange lokale beboere til at donere albums m.m. som i dag er opbevaret på Danmarks Fotomuseum i Herning. Mange ærefulde hverv blev ham betroet, bl.a. som bestyrelsesmedlem for Danmarks Fotomuseum. I 1986 blev forretningen overtaget af Henrik Holfelt. ●

Foto-Papiere

MARKE "ELEFANT"

KRAFT & STEUDEL - DRESDEN
FABRIK FOTOGRAFISCHER PAPIERE

Provins-Fotohandlere

De mange fotohandlere udenfor København er sparsomt repræsenteret i dette temaafsnit. De mange forretninger i købstæderne var alle velforsynet

med tidens fotografiske tilbud som en hær af repræsentanter som på byens førende hotel eller direkte besøg hos den enkelte forhandler. Et udsnit fra bladet Fotohandel i 1930'erne beretter:

De handlende, der i rette tid har set, at udviklingen bærer denne vej, vil naturligvis være de første til at høste fordelene heraf og vil også stå med de bedste erfaringer og med de bedste mørkekammerudrustninger, og dermed kundernes tillid. •

LYSBILLEDER-KIND

AMATØRARBEJDE
min Specialitet

FOTO

S.FALKENSTRØM
SCT.KNUDSGADE 2
ved Kæmpehallen Aarhus
TELF.2175

ANDERSEN & BRUUN. MÆRKAT N° 1801

FX

YDER DEM GARANTI

FOTO MAGASINET

JERNBANEGADE 8
KOLDING TELF.521

ANDERSEN & BRUUN MÆRKAT N° 1807

FOTO KINO

GRAVENS GADE 4

KJÆRULFFS EFT.
H.KNUDSEN
TELEF. 188 AALBORG

ANDERSEN & BRUUN MÆRKAT N° 1951

Odense Emulsionsplade- og Filmsfabrik
Bierne Mølle pr. Ullerslev.

Fremstilling af alle Arter og alle Formater fotografiske Plader i fineste Kvalitet. Tilbud og Prøver gennem de fotografiske Handlende eller direkte fra Fabrikken.

Amatørfotografien i kronologisk rækkefølge

År	År		
1839	Daguerreotypi-processen offentliggøres	1904	Olietryk
1841	Fox Talbots negativ/positiv-proces patenteres	1906	Pankromatiske plader
1847	Albumin på glasnegativer	1906	Reimert Kehlet grundlægges
1850	Albumin på papir	1907	Autochrome farveplader (Lumière)
1851	Kollodium-processen præsenteres	1907	Marius Nicolai Topp - Odense
1860	Amatørfotografen I.B. Melchior	1912	Compurlukkeren opfindes
1871	Gelatine-emulsionen	1916	Fotomagasinets grundlægges
1873	Gelatine-bromsølvpapir	1917	Okholm grundlægges
1873	Juleudstilling i Industriforeningen	1917	Platinpapir afskaffes
1876	Fabriksfremstillede tørplader	1923	Provins-mappen oprettes
1878	Platin-kopipapir	1924	Fotobørsen grundlægges
1882	Orthokromatiske sensibiliserede tørplader	1925	Leica og Ermanox præsenteres
1884	"Raadegaard" - Herregaardsliv	1928	Rolleiflex
1888	1. Kodak-kamera, fremkalderservice	1929	Blitzpæren
1889	Heinrich & Poulsen grundlægges	1931	Fotoelektrisk lysmåler
1889	Sigvart Werner begynder at fotografere	1933	Pankromatiske rullefilm
1890	H & D emulsionhastigheder indføres	1935	Dufaycolor rullefilm
1892	"Amatør-Fotografen" ved Enna	1936	Kodachrome 35 mm rullefilm
1893	Støtten & Simonsen grundlægges	1937	Exakta 35 mm énøjet spejlrefleks
1894	Gummi- og kromgelatineprocessen	1938	Indbygget lysmåler
1895	Københavns Fotografiske Amatørklub	1939	Første elektronblitz
1898	Kongsbak & Cohn grundlægges	1939	Thorkild Henriksen grundlægges
1902	Zeiss Tessar præsenteres	1942	Agfa neg/pos farvefilm
		1945	Foto Magasinet Lyngby grundlægges
		1947	Polaroid film
		1950	Den første Foto-Messe i Köln
		1957	Nikon 35 mm spejlreflekskamera
		1963	Polaroid-farvebilleder

Hvad kostede det?

Flemming Anholm

For at kunne forstå priserne på fotografika for 25, 50 eller 100 år siden er det nødvendigt at kunne omregne priserne i fremmed mønt til danske kroner. Nutidige valutakurser findes i ethvert dagblad, men anderledes stillede det sig med gamle dages kurser, som afveg betydeligt fra dem, vi kender i dag. Fra omkring 1870 og indtil 1914 lå de europæiske og amerikanske valutakurser på et stabilt niveau. Efter 1918 kom der ubalance i kurserne, den tyske mark gik i bund i 1923, og Wall Street krakkede i 1929.

1870-1914:

Norske og svenske kroner	1,00 kr
Engelske pund a 20 shilling a 12 pence	18,20 kr
Tyske reich mark	0,89 kr
Franske franc	0,72 kr
Belgiske franc	0,72 kr
Schw. franc	0,72 kr
Italienske lire	0,72 kr
Spanske pesetas	0,72 kr
Finske mark	0,72 kr
Russiske rubler	1,90 kr
Hollandske gylden	1,50 kr
Østrigske schilling	0,75 kr
USA/Canada dollars	3,75 kr

1929-1939:

Norske kroner	1,13 kr
Svenske kroner	1,16 kr
Engelske pund	22,40 kr
Tyske mark	1,75 kr
Franske franc	0,29 kr
Belgiske franc	1,03 kr
Schw. franc	1,42 kr
Italienske lire	0,38 kr
Spanske pesetas	0,60 kr
Finske mark	0,10 kr
Hollandske gylden	2,97 kr
Dollars	4,40 kr
Tjekkiske kroner	0,18 kr

Østrigske schilling og rubler ikke noteret i den sidste periode.

Før møntenhedens krone indførtes den 1. januar 1875 var det daleren man regnede med i Danmark. Daleren, hvis værdi svarede til 2.00 kroner, deltes i 6 mark a 16 schilling, dvs. at én schilling svarer til 2 øre og én mark til ca. 33 øre.

Timelønningerne i industri og håndværk i Danmark 1870-1970 - øre pr. time.

kol.1: Faglærte mandlige arbejdere
kol.2: Ufaglærte arbejdere

kol.3: Kvindelige arbejdere
kol.4: Samtlige arbejdere

År	Kolonne				År	Kolonne			
	1	2	3	4		1	2	3	4
1870	21	14		18	1930	156	126	84	131
1880	27	20		24	1940	191	161	108	164
1890	30	21		27	1950	391	328	232	327
1900	43	32		38	1960	733	592	435	608
1910	52	40		47	1970	1944	1628	1290	1677
1920	223	184	120	188					

1. tallene for 1870-1913 gælder kun for mænd i byerne.

Kilder: Jørgen Peter Christensen: Lønudviklingen inden for dansk håndværk og industri 1870-1914 I-II (1975). Statistiske meddelelser, Statistisk Årbog.

Glædelig jul & godt nytår

Foto: P. Wolff

BILLEDGRUPPEN

Gerhard Ryding

Mødedatoer:

Torsdag 6. februar, Torsdag 6. marts, Torsdag 8. maj
Østerbrohuset Århusgade 103, København Ø. Kl. 19:30

Torsdag 6. februar Fotograf Valdemar Myhre

Ann Knudsen fortæller om sit arbejde med den bornholmske fotograf Valdemar Myhre (1864-1916). Han forevigele den enestående østbornholmske natur og kultur. Han var en dygtig fotograf, der iscenesatte sine motiver med teatermandens kunsten og en medfødt sans for det gode motiv. Bogen om Valdemar Myhre udkommer på 150-året for hans fødsel i maj 2014.

Torsdag 6. marts Spor efter en fotograf

Jan Rasmussen fortæller videre om fotografen Kirstine Lund (1852-1948) fra Hjørring.

Mødereferat:

Torsdag 7. november

Peter Randløv orienterede om brugen af registranten af stereoskopbilleder. Den efterfølgende fremvisning af 3D-billeder var nok det ypperste vi endnu har set. Flot fremvisning med delvis lyd. Tak for det store arbejde med registranten! ●

Svensk fotografi

I bogen *The Frozen Image* fra 1982 finder man en perlerække af svenske fotografers optagelser af begivenheder og kendte lokaliteter som repræsenterer svenske begivenheder af kultur og folkelig art.

På en stor udstilling på Louisiana i Humlebæk blev det tillige museets præsentation af fotografiet som en kunstform.

I de følgende år har det moderne kunstmuseum udstillet dansk og udenlands fotokunst. ●

I parken 1888, Carl Curman

Hotel Kulaberg Mølle 1890, Peter P. Lund

*Kronprinsesse Viktoria med sønnerne Vilhelm og Erik 1894
Dronning Viktoria af Sverige*

Hotel Rudberg 1903, A. Blomberg

Berns Restaurant ca. 1970, Johannes Jaeger

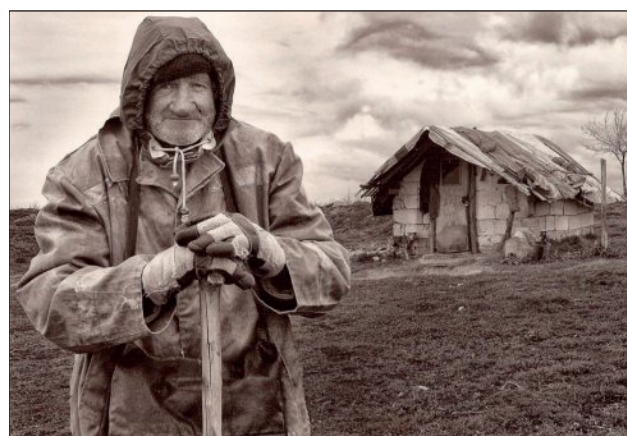
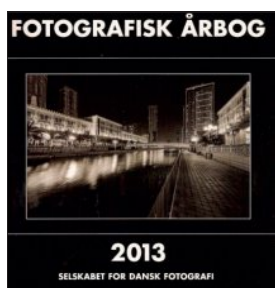
BOG & UDSILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

Bjarne F. Tulinius: Bornholm

Selskabet for Dansk Fotografi's årlige Fotografisk Årbog er på 118 sider med de ypperste fotografier optaget til udstillingen Den Nationale 2013. Se SDF hjemmeside www.sdf.dk

Søren Skov: In front on the House 2

Mads Broholm Henriksen: The Voice inside Me II

Torben Christensen: Den kære leder (guld)

Opdagelsesrejser i billeder
 Roald Amundsen
 21x28cm s/r
 199 sider indbundet
 ISBN 87 7512 333 9 Forlaget Komma.

Billederne er gengivet direkte fra Roald Amundsens egne glasplade-lysbilleder i den tilstand, de blev fundet i 1986.

Skildringen af Amundsens ekspeditioner fra 1903-1923 præsenteres i form af de fantastiske fotografiske optagelser, som har overlevet, og i dag kan vises som et enestående sandhedsbevis for hans polarforskning.

Den tilhørende tekst og dagbogsskildringer er bearbejdet af Roland Huntford som har tilført de historiske øjeblikke et ekstra vingesus!

Amundsen måler solhøjden på den geografiske Sydpol medens Helmer Hansen står bøjet over den kunstige horisont. Amundsens får det direkte billede af solen til at falde sammen med spejlbilledet på kviksølvets overflade

Roald Amundsen bad os om at samles for at plante flaget. Det tilhørte ikke én mand alene at udføre denne for os så en højtidelige handling

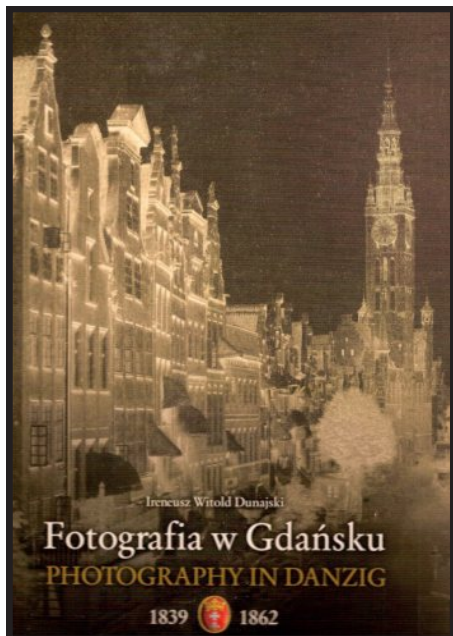
'Så ankom vi og plantede vort flag på den geografiske Sydpol, takket være Gud' skriver Amundsen

King Edward VII land, 1911

Opbevaringskasse til det fotografiske udstyr

Photography in Danzig 1839-1862
 Ireneusz Witold Dunajski
 240x305x35mm (bruntonet)
 Engelsk og polsk tekst
 250 sider indbundet- Pris: DKr. 350,00
 ISBN 978-83-922602-2-6
 2013.

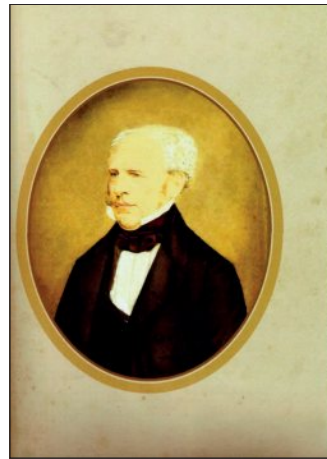
*'Den som læser meget ved en masse.
 Den som ser ved mere'*
 Alexander Dumas

Fotohistorikeren Ireneusz Dunajski har igennem 6 år registreret mere end 100 fotografier og gamle billeder af den polske by Danzig, motiver fra 1839 frem til 1862 som for længst er gået tabt under fristadens omtumlede historie. En stor del af fotografierne har aldrig været publiceret. Bogen indeholder et næsten 1 meter langt panoramabillede af Danzig er optaget af fotografen Eduard Flottwell i 1853.

Den smukke by blev næsten udslettet under Den anden Verdenskrig i perioden 1939-1945, hvor krigens svøbe hærgede. Byen er nu genopbygget ved hjælp af stik, tegninger og fotografier. Bogens første afsnit beretter om, hvorledes Nicéphore Niépce og Louis Daguerre opfandt en proces der skænkede menneskeheden fotografiet.

I den forbindelse har Dunajski forsket i problemet hvornår Daguerre 'aftog' det berømte billede af skopudseren og hans kunde. Dette særnummer vil blive publiceret i aprilnummeret af Objektiv.

Bogen kan rekvireres idunajski@wp.pl
 Eller: Irek Dunajski, ul. Krosniat 26E/3,
 81-574 Gdynia, Polen.

Daguerreotypi af ukendt kvinde og kolloreret calotypi portræt

Langgasse, 1861. Eduard Flottwell

Langer Markt ved Rådhuset, 1854

DIT & DAT

Foreningsmeddelelser, anvisnings – og orienteringsnyt

Mødereferater:

Torsdag 19. september

Jens Mathiesen er begyndt at samle brugbare digi-talkameraer. Apparaternes store alsidighed kombineret med den næsten ufattelige tekniske mikroverden sendes på markedet i et forrygende tempo.

Vi fik et fornøjeligt indblik i hans omgang og brug af den digitale teknik. Jens Mathiesen's causeri var et frisk og modigt indslag, som fandt genklang i forsamlingen.

Et 'skrotsalg' med hammerslagspriser helt ned til 50 øre (alt iberegnet). En hyggelig aften.

Lørdag 5. oktober

Leif Johansen

Dansk Fotohistorisk Selskabs traditionelle efterårs-møde i Middelfart var hovedemnet Ihage's 100-års fødselsdag, som vi ikke fik afviklet i 2012. Forløbet var, som det har været de seneste gange. Om formiddagen loppemarked samt nogle miniudstillinger centreret omkring emnet Ihage. Kort før frokostpausen blev disse kommenteret af udstillerne. Efter pausen holdt Klaus-Eckard Riess et inspirerende foredrag omkring Ihage og personerne omkring firmaet herunder også egne oplevelser.

Dagen afsluttedes med anvisningssalg styret med vanlig elegance af Andreas Trier Mørch. Selve salget var tydeligvis højere end længe set: **omsætning kr. 22.090.** Vel mødt til næste år!

Torsdag 17. oktober

Flemming Berendt og Klaus-Eckard Riess fremviste ca. 75 gamle fotografiske reklamer med tilhørende kommentarer.

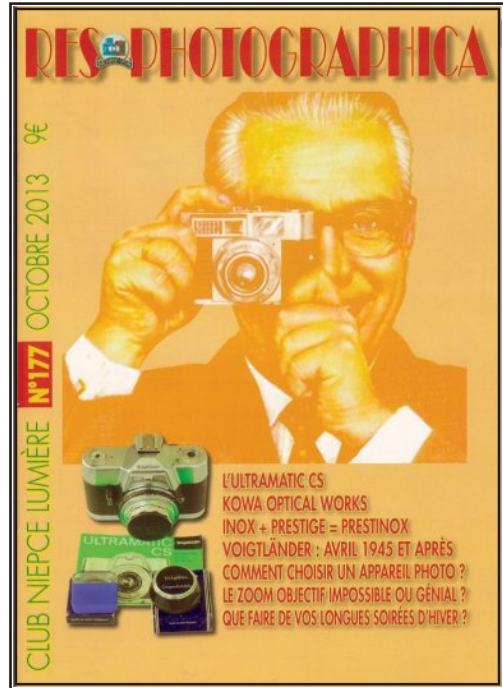
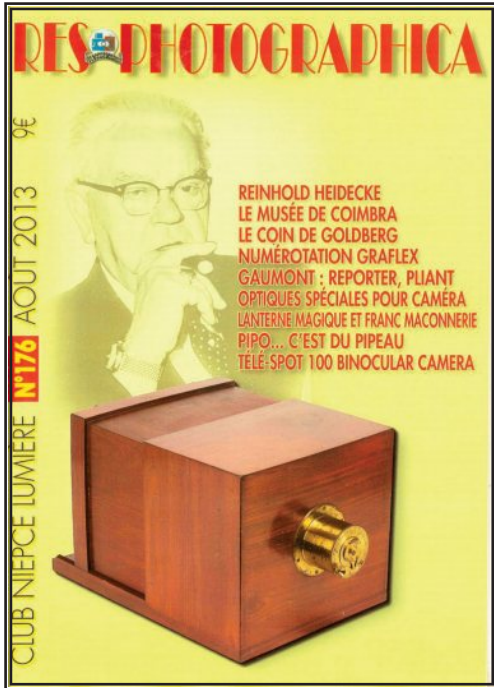
Nye medlemmer

Dmitri Burdykin
Saksen D4, 1. sal, dør 4,
2630 Taastrup.

Svend Erik West Hansen
Smedegade 9,
4000 Roskilde
Velkommen

Anvisningssalglisten til lørdag d. 5. oktober i Middelfart

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	Gammelt kamera med Voigtlander messingobjektiv		550
2	Schneider-Kreuznach Xenar 2,8/45 (til Diax-kamera)		60
3	Minolta SR-1 (model V), m. Auto Rokkor-PF 1,8/55 og MC W.Rokkor-SG 3,5/28		300
4	Nikkormat EL, sort, uden objektiv		140
5	Steinhilf: Ortostigmat 4,5/35 + Culminar 2,8/85 + Culminar 4,5/135 (alle M-39)		1000
6	Gammelt 9 x 12 plade-kamera, m. Laack Rathenow Polyplan 7,2/135		320
7	Minolta SRT100x, m. MD Rokkor 2/45		40
8	Minolta bælg, m. Novoflex-Noflexar 4/105 samt diverse adapter-ringe		220
9	Fujica Half, m. Fujinon 2,8/28 og læder-etui		40
10	Nikon F, med Photomic FTn og Nikkor-H 2/50		900
11	Minolta Focusing Rail AB-III og Slide Copier AB-III		40
12	Braun Paxette, m. Staebler-Kata 2,8/45		50
13	Rollei 35 SE (Singapore / sort), m. Sonnar 2,8/40		360
14	Exakta VX500 m. Domiplan 2,50		110
15	Exa 1a m. Domiplan 2,8/50, prisme- og lyskaktssøger		60
16	Tamron 3,5/70-150 med Leicaflex-SL adaptall bajonet		40
17	Nikon F-801 m. AF NIKKOR 3.5-4.5/28-70 (virker ok)		160
18	Metrix Luxmeter med to måleområder		70
19	Exakta Vorex Ila m. Pancolar 2/50 (fokusering meget stram)		110
20	Gossen Blendux, gammel kino-lysmåler, virker		20
21	Olympus PEN-EE		50
22	Klaus Wichmann: EXAKTA, 3. Oplag samt EXA, 2. Oplag	150	150
23	Osterloh: Angewandte Leica Technik LEICA R, samt Zeiss ikon: Photographie und Forschung, Bind 6-8		10
24	Billedalbum med cabinet- og carte de visite billeder		50
25	Fangel stereoskop (mangler "skyklap") + papstereoskop + transponeringskasse		280
26	2 rullegardinlukkere (mahogni) + stor irisblænde + messingdele		260
27	Ica Tudor, m. Zeiss Jena Tessar 4,5/15cm.		260
28	5 stk. mahogni dobbeltkassetter (til ca. 12x16 cm.)		50
29	Michael Auer: "The illustrated History of the Camera"		240
30	Ica Tosca 215 i org. æske		260
31	En stor samling nye og gamle pladekassetter i diverse størrelser		20
32	2stk. Kodak Filmtank (den ene uden låg) samt cut-film-pack tank i bakelit		170
33	Finelux blitz (til Finetta) samt flot gammel forkrømt blitz med blitzpærer		100
34	Kodak No.3 Brownie + No.2-A Brownie + Kodak Duaflex		50
35	NEO-FOT (dansk bakelitkamera)		50
36	Zeiss Ikon Box Tengor 54/2 + Baby Box Tengor		100
37	Zeiss Ikon Nettax 513/16, m. Novar Anastigmat 4,5/75 og BT		110
38	Kodak No.3 Autographic + Kodak No.1A Autographic		100
39	Ica Halloh 511, m. Helios 1,8/13cm.		50
40	Voigtlander Bessa I, m. Vaskar 4,5/105 og BT		130
41	Welta Weltur, m. Schneider-Kreuznach Xenar 3,8/10,5cm. og Compur Rapid		320
42	Mamiya-8, m. Olympus D.Zuiko 3,5/7,5cm.		1200
43	Leitz Summar 2/5cm (stand ?) (skruegevind + bajonetadapter) + etui		600
44	Leitz Visoflex II (bajonet), med prismesøger og Leitz Canada Elmar 3,5/65		1200
45	Leitz Hektor 4,5/13,5cm. (bajonet) (stand?)		320
46	Leitz Visoflex I (skruegevind) med 45° søger + dobbelt trådløser		220
47	Leitz mikroskopadapter (skruegevind)		550
48	Leitz balgeneinstellgerät (type?)		380
49	Toyoca-44 (TLR), m. Kinokkor 3,5/6cm. og BT		300
50	Ontobloc II, m. Berthiot 3,5/50		130
51	FT-2, m. Industar 5/5cm. + 3 panorambilleder		700
52	Leica M2, m. Elmar 3,5/5cm (kraftige brugsspor, men fungerer)		2700
53	Zeiss Ikon Kolibri, m. Tessar 3,5/5cm. og etui		1050
54	Robot II (sort), m. Tessar 2,8/3¼cm. og BT		340
55	Rolleiflex 4x4 (grå med sort læder)		380
56	Hasselblad libelle		70
57	Bencini Komet II		60
58	View-master Stereo-Color Mark II, m. Rodenstock Trinar og BT		550
59	Zeiss Ikon Super Ikonta 530/16, M.Tessar 2,8/8cm. og BT		550
60	Aires 35-IIA, m. Coral 2,8/5cm. og BT		60
61	No.2 Bulls Eye Kodak		120
62	Rolleiflex Automat Model 4, m. Tessar 3,5/7,5cm + "Bogen om Rolleiflex" og BT		650
63	Voigtlander Vitoret D, m. Lanthar 2,8/50 og BT		30
64	Rodekasse med div. fotos, brochurer m.m. (bl.a. et panorambillede)		100
65	Zeiss Ikon Nettar 515/2, m. Novar-Anastigmat 4,5/11cm.		40
66	Agfa Billy II, m. Igestar F:7,7		50
67	Premo No.12 (slidt bælg), m. Kodak Anastigmat 7,7/100		130
68	Ica Sirene 105, m. Novar-Anastigmat 6,8/10,5cm.		60
69	Orionwerk pladekamera (9x12), m. Helioplan 6,8/135 (defekt matskive)		30
70	Contessa Nettel (6 x 9) foldekamera med PERI – lukker (støttefod mangler)		10
71	Kodak 620 (Frankrig), m. Angenieux 4,5/100		40
72	"Amator-Fotografen" 1912-13		30
73	Kodak Senior Six-16, m. Kodak Bimat f:11 og Kodex-lukker		50
74	Exa Ila, m. Domiplan 2,8/50		30
75	Nikon objektiv: NIKKOR 2,8/135		130
76	Agfa Karat, m. Apotar 3,5/5,5cm. og Prontor-S samt BT		60
77	Akarette 0a, m. Radionar 3,5/50 og BT		120
78	Baldinette, m. Radionar 2,9/50 og Prontor-SV samt BT		60
79	Argus C3, m. Cintar 3,5/50		60
80	Polaroid SX-70 Model 2 (Auto Focus)		100
81	Ihagee-Auto-Ultrix (6x9), m. Sol-Anastigmat 4,5/105 og Prontor II		60
82	Iloca 3D, m. 2 stk. Cassarit 2,8/35 og Prontor SVS og BT (stand B)		300
83	30 stk. stereobilleder med motiver fra Tyskland		50
84	25 stk. stereobilleder med motiver fra Tyskland		50
85	16 stk. stereobilleder (2 fra Holland, 14 fra Belgien)		50
86	Ca. 40 stk. stereobilleder, motiver fra Schweiz		120
87	Ca. 40 stk. stereobilleder, motiver fra Schweiz og Savoien		50
88	16 stk. tidlige stereobilleder, Frankrig		50
89	14 stk. stereobilleder, Venedig		50
90	15 stk. tidlige stereobilleder, England		100
91	"Objektiv", numrene 68 – 137 (nogle få i serien mangler)		100
92	"Budtz Müllers Efterfølgere, Illustreret Katalog", ca. 1895, genoptrykt 1987		40
93	Nagel Librette 79, m. Xenar 4,5/12cm. og Compur		110
94	Gossen Profisix (ej afprøvet)		70
95	Zeiss Ikon Cocarette 514/2, m. Dominar-Anastigmat 4,5/10,5cm.		70
96	1 stk. mahogni dobbeltkassette (til 30 x 40cm.)		160

I de to sidste numre af Club Niepce Lumière tidsskrift Res Photographica har François Marchetti oversat Klaus-Eckard Riss artikel om Reinhold Heidecke (1881-1960) samt Gunni Jørgens temanummer om Voigtländer til fransk.

Det er med tak og stor glæde for en tidkrævende oversættelse!

PHOTO Deal
83
Magazin für Photographica und Fotosgeschichte

IV/2013 €7,90 • Fr. 14,90
G 30639
Oktober
November
Dezember

Ein erster Versuch der Farbfotografie
Agficolor-Linsenrasterfilter zur Leica

Dellen, Kratzer und fehlende Teile
Kameras mit Gebrauchsspuren

Präzision „Made in Switzerland“
Die legendären BOLEX H-Kameras (1)

77 Jahre Kine-Exakta
Die erste KB-Spiegelreflexkamera der Welt

Die dicken Pixel-Schwester
Nikons digitaler (Um)Weg

Mikrofotografie im
Mittelformat
PENTACON six M

Zentralverschlüsse
aus Dresden
Seltene Cludor-
Varianten

Weltweit erste
Elektronenblitzkamera
Voigtländer Vitrona

www-photodeal.de
E-Mail hillebrand@photodeal.de

BERND K. OTTO

CARL ZEISS
KAMERA-REGISTER
1902 - 2012

CARL ZEISS
JENA

Ica

Ica

ZEISS
IKON

ZEISS
IKON

ZEISS
IKON

ZEISS IKON
VOIGTLÄNDER

Voigtländer

ZEISS

1312 sider, format 23x30cm. Euro 149,00 + porto 10,00 Euro

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 07.12.13 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@mail.dk
Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	Nikon F, m. Nikkor-P 2,8/105 (lille bule i prismehus, ellers OK)		
2	Minolta SRT 101, m. MD Rokkor 1,7/50 og Minolta auto-mellemringe		
3	Rollei 35 (Singapore / sort), m. Tessar 3,5/40		
4	Nikkormat EL, uden objektiv, med Nikon Mikroskop-adapter		
5	Minolta SR-1, m. Rokkor-PF 11,4/58, mellemringe 1-2-3, bælg og SR-Meter-2		
6	Nikon mellemringe PK-1 og PK-3, samt Macro Noflexar 4/60 (til Nikon bælg)		
7	Minolta SRT101b, m. MD Rokkor 2/45 + MD 3,5/28 + Minolta SR-T bog		
8	Nikkormat FTN, uden objektiv		
9	Leitz Visoflex I (skruegevind) med 45° søger og lupsøger + dobbelt trådudløser		
10	Div. Nikon-dele: Trådudløser, modlysblænde HN-12 & HK-11, mikroskopadapter		
11	Voigtländer Bessa-L, m. Canon Lens 2,8/35 samt M-bajonet adapter ring		
12	Leitz Visoflex II (skruegevind/bajonet), med prismesøger og Elmarit 2,8/90		
13	Minolta Auto Bellows III		
14	RICOH XR-2 med XR Rikenon 2/50 og Kalimar 3,9/28-200		
15	2 stk. Rolleiflex SL35 E, m. Tamron 2,5/28 og 3,8/80-210		
16	Diverse kamera- og fotodele		
17	Nagel Vollenda 70/0, m. Nagel-Anastigmat 6,3/10,5cm		
18	No.2.N Ensignette de Luxe, m. Ensign Anastigmat 6,3/3,2inch. og etui		
19	Stort stereographoscope	500	
20	Nikon Coolpix E8800, med lader, 2 stk. batterier, 256MB kort, brugsvejledning		
21	15 stk. humoristiske stereobilleder		
22	9 damebilleder		
23	6 runde visitkortbilleder		
24	Leica IIIb, (nr. 339571), m. Staebble Telexon 3,8/135	1.800	
25	Fremviser: 9,5mm. Ciné Gel Royal med kasse (stand A)		
26	Rie Nissen: "Om mennesker og mig"		
27	Ingrid F. Jonge: "Fotografi i Diamanten"		
28	Bjørn Ochsner: "Fotografer i og fra Danmark til og med år 1920", (2 bind)		
29	2 stk. tissue cards (Constantinopel)		
30	3 stk. tissue cards (Algier og Karnak)		
31	3 stk. tissue cards (London, Gloucester, Dublin)		
32	8 stk. tissue cards (Moskva og St. Petersborg) – nogle med skader -		
33	4 stk. tissue cards (Rom og Vatikanet)		
34	10 stk. tissue cards (Frankrig)		
35	Carl Zeiss Luminar 25mm/0,15 (m. etui)		
36	Carl Zeiss Jena Biotar 1,5/75		
37	Miranda Sensomat RE, m. Miranda 35mm, 50mm og 135mm og håndgreb		
38	Lindhof Teknika 6,5x9 cm med objektiver, kassetter, rullefilmskasette og meget mere.	1000	
39	Russisk Leica III replica "Guld og Luftwaffe", med 5 cm bl. 3,5. (Stand B)	500	
40	Exakta Varex VX m. Tessar 2,8/50		
41	Thiele: „Carl Zeiss Jena, Fabrikationsbuch Photooptik“ og Osterloh: „Leica R“		
42	Leitz 16464K og Leitz 16472K (Visoflex tilbehør)		
43	Leitz Hilfsgerät BELUN (i æske)		
44	Leitz ELMARIT 2,8/90		
45	Leitz Kopier-Apparat ELDIA (i æske)		
46	Leitz Focotar 4,5/5cm + Leitz Summar 2/5cm. (stand B)		
47	En samling mellemringe m.m. (mest fra Leitz)		
48	Leitz filtre, nærlinser og modlysblændere		

Anvisningssalgslisten til lørdag, d. 07.12.13 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@mail.dk
Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
49	Album med mange visitkort- og kabinet-billeder		
50	"Objektiv" nr. 25 – 96 (der mangler enkelte numre)		
51	NEO-FOT (Made in Denmark)		
52	Kodak Junior 620 + No.1A Pocket Kodak Autographic (med griffel)		
53	Ernemann Heag 0 (6,5x9) + Ernemann (9x12) (Heag 00?)		
54	Kodak Baby Box Tengor + "BRITISH MADE foldekamera"		
55	Exakta Varex IIa (præget navn), m. Jena 2,8/50 + mellemringe og BT		
56	Exa , m. Meritar 2,8/50 + mellemringe og BT		
57	Voigtländer Vito BL, m. Color-Skopar 3,5/50		
58	Topcon IC-1 auto, m. HI TOPCOR 2/50 og BT		
59	Krügener Delta 9 x 12 pladekamera, m. Extra Rapid Aplanat f:8		
60	Zeiss Ikon Ikonta 520/2 (4,5x6 og 6x9), m. Tessar 4,5/10,5cm. og Compur Rapid		
61	Zeiss Ikon Ikonta 521 (4,5x6), m. Tessar 3,5/75 og Synchro-Compur + BT		
62	Zeiss Ikon Nettar 515/16 (6x6), m. Novar Anastigmat 6,3/75 og BT		
63	Zeiss Ikon Nettar 518/16 (6x6), m. Novar Anastigmat 4,5/75 og BT + æske		
64	Pentax ME, m. SMC Pentax: 1,7/50 + 2,8/30 + 2,8/120 + zoom 4/75-150		
65	Zeiss Ikon Nettar 515/2 (6x9), m. Novar Anastigmat 4,5/105 og Prontor-S		
66	ADOX Mess-Golf (6x6), med Cassar 4,5/75 og BT		
67	Altix IV, m. Meyer-Optik Trioplan 2,9/50 og BT		
68	3 stk. boxkamera: Lumière Box, Beau Brownie, Box-Tengor 54/2		
69	Zeiss Ikon Ikonta 523/2 (6x9), m. Novar-Anastigmat 3,5/105 og Prontor-S		
70	Retina IIIc (Type 021), m. Xenon 2/50		
71	Six-20 kodak + taske		
72	Carl Zeiss Tessar 2,8/45 (til Contax/Yashica)		
73	Kilfitt-Macro-Kilar 2,8/4cm (M42)		
74	Meyer Görlitz Domigor 4/135 (til Pentina)		
75	Angenieux f:2,5/90 Type Y1(M39)		
76	Minolta-16 samt Minolta-16 MG		
77	Olympus XA-1 med A9M flash		
78	Olympus XA-2 med A11 flash		
79	7 stk. ISCO og ENNA objektiver med M42 gevind		
80	5 stk. diverse optik med M42 gevind		
81	Steinheil Culminar 2,8/85 (M39)		
82	2 stk. (forskellige versioner) Ludwig Meritar 2,9/50 til Exakta		
83	Bolex P1 Zoom Reflex		
84	Bolex P4 Zoom Reflex Automatic i taske		
85	Dacora Digna, m. Correlar 2,9/8cm og BT		
86	Minolta SRT100, m. MD Rokkor 1,7/50 + MC Tele Rokkor 2,8/135		
87	Minolta SR-7, m. Minolta 1,8/55 + 4/135 + mellemringe m.m. + Soligor 3,8/21		
88	Tamrac "Expedition 3" samletaske (fabriksny)		
89	Minolta taske (fabriksny)		
90	Samsonitee "Biskaya" Camera-Bag (fabriksny)		
91	Canon samletaske (fabriksny)		
92	Cullmann samletaske		
93	Leitz universalsøger (sort og chrom, lyre-formet)		
94	Leitz universalsøger (chrom, førkrigs)		
95	EXPO ur-kamera		
96			

MØDERÆKKEN

16/1 - 1/2 (Middelfart) 20/2 - 20/3 - 2014

Østerbrohuset - Århusgade 103, København Ø.

Torsdag 16. januar Kommunikation og Samfund

Hans Elfelt Bonnesen bevæger os fra asiatiske råbere, kirkeklokker, trommeslagere via optisk telegraf, fotografi og aviser til telex og dagens internet samt digitale verden, med den dertil hørende smartphone.

Aftenen slutter med 'skrot'

Lørdag 1. februar Jyllandsmøde Østergades Forsamlingshus. Østergade 35, Middelfart

9:30 Lokalet åbnes

10:00 Loppemarkedet begynder

11:30 Eventuelle miniudstillinger præsenteres

12:00 Frokost Johns sædvanlige servering

13:00 Gamle fotografier, samling, behandling og artsbestemmelse, præsenteret af
Andreas Trier Mørch & Brian Lauersen

15:00 'Skrotsalget' begynder uden salær

16:00 Afslutning og oprydning!

**STOREBÆLT INGEN HINDRING
VELKOMMEN.**

**Støt Danmarks Fotomuseum
- bliv medlem af
Venneforeningen på
www.fotomuseum.dk**

DANMARKSFOTOMUSEUM

Museumsgade 28 · Herning · www.fotomuseum.dk

Torsdag 20. februar

VEB Pentacon Dresden 1964-2014

Klaus-Eckard Riess vil præsentere et tilbageblik på Tysklands engang største kamerafabrik Pentacon.

En spændende beretning om udvikling, innovation, highlights og nedsmeltning.

Riess vil med en stribe dokumentariske billeder levendegøre en hektisk periode indenfor det tyske bidrag til kameraets udvikling. Til sidst 'skrotsalg'

Torsdag 20. marts Motorkassette til Rolleiflex!

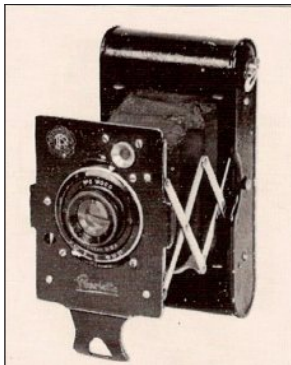
François Marchetti vil berette om den selvlærte fransk opfinder Paul Lachaize (1914-1987), som bl.a. konstruerede og markedsførte en special motor-kassette til Rolleiflex, Rolleicord og Semflex, der således kunne optage 150 billeder 6x6cm i stedet for de sædvanlige 12.

Klaus-Eckard Riess assisterer ved at fremvise lysbillederne. 'skrotsalg' slutter aftenen.

**Generalforsamling og landsmøde
26. april 2014**

Goecker

Professionel imaging
Hejrevej 37
2400 København NV
www.goecker.dk

NJAL FOTO

Njalsgade 22. Tlf.: 3254-5590
www.njalfoto.dk

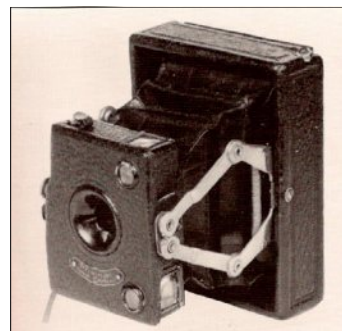
NIVÅ FOTO

Nivå Center 88
2990 Nivå
Tlf.: 4914-1804

NORTHERN LIGHT GALLERY

Køb & salg: Fotografier 1839-2010
Salg af: Opbevaringsmaterialer og fotobøger.
Åkandevej 5, 2700 Brønshøj.
www.nlg.dk Adaneman@nlg.dk
Tlf.: 3860-5942

Fotohistorisk Museum

40 78 85 03

Tværgade 4, 6534 Agerskov

www.fotohistoriskmuseum.dk

BESTYRELSE & REDAKTION

Formand:

Svenn Hugo
Orebyvej 27, Rørbæk
4990 Sakskøbing.
Tlf: 5470-5595
formand@objektiv.dk

Næstformand & anvisningssalgsleder:

Leif Germann Jensen
Stationsvej 22,
2640 Hedehusene.
Tlf: 3321-4367 (mellem kl. 10-11)
naestformand@objektiv.dk

Redaktør:

Flemming Berendt
Krogholmgårdsvej 29,
2950 Vedbæk.
Tlf: 4589-2496
redaktoer@objektiv.dk

Kasserer:

John C. Mikkelsen
Kystvejen 42,
5466 Asperup
Tlf.. 6448-1021
kasserer@objektiv.dk

Kontingent: Danmark kr. 375,- Norden og øvrige

Europa kr. 375,-

Giro konto nr. 150 6447

SWIFT-BIC: DABADKKK

IBAN: DK35 300000015064 47

**Økonomi, adresseændring eller udmeldelse
samt udsendelse af Objektiv**

Bestyrelsesmedlem:

Svend Erik Jeppesen
Skovvej 17, 2950 Vedbæk.
Tlf: 6150 2124
bestyrelsesmedlem@objektiv.dk

Webmaster & møder vest for Storebælt

Leif Johansen
H.C. Andersensvej 7,
6100 Haderslev.
Tlf.: 7452-6038
webmaster@objektiv.dk

Anvisningssalgsbetingelser:

Tilmelding af fotografika pr. post eller E-post senest
1. marts, 1. august og 1. november.
Medlemmer kan fremsende BUD pr. tlf. eller brev.
Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i
anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver 12,5%
i salær til DFS.

Henvendelse: Leif Germann Jensen,
Stationsvej 22, 2640 Hedehusene
Tlf.: 3321 4367 (mellem 10-11).
naestformand@objektiv.dk

Medlemsperiode: 1. januar til 31. december.

Girokort fremsendes i december.

Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-

**Objektiv udsendes i april/september og december/
temanummer.**

Møder i København & Middelfart

I København: Den 3. torsdag i månederne september-marts kl: 19:30
Østerbrohuset Århusgade 103. 2100 København Ø. Tlf.: 3538-1294.

I Middelfart : Østergades Forsamlingshus. Østergade 33.
5500 Middelfart

Møder: Møder i april, oktober og januar.

Anvisningssalg afholdes ved generalforsamlingen i Middelfart i april,
samt vest for Storebælt i september/oktober.

Desuden i København i december.

Loppemarkeder afholdes i januar/februar samt april og oktober.

DFS hjemmeside:

www.objektiv.dk

Indholdsfortegnelse for Objektiv indtil nr.115: [www.objektiv.dk/
objektiv/objall.htm](http://www.objektiv.dk/objektiv/objall.htm)

Database over alle artikler i Objektiv:

www.objektiv.dk/objektiv/startbase.php

Æresmedlemmer:

Flemming Berendt
John Philipp

Følgende har bidraget med materiale og andet:

Danmarks Fotomuseum, Fotohistorisk Museum i Agerskov
samt F. Berendt (arkiv)..

Objektiv udsendes kun til medlemmer af DFS og forhandles ikke kom-
mercielt.

Redaktionen gør opmærksom på at skribenter til artikler IKKE er an-
svarlige for fejlfortolkninger og oplysninger der hidrører fra dokumen-
ter, artikler eller bøger. Indsendt materiale er underlagt bladets layout.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivel-
se af skriftet, samt dele deraf, er KUN tilladt efter skriftlig tilladelse fra
Dansk Fotohistorisk Selskab. No part of this publication may be repro-
duced in any form without permission in writing from DFS.

Copyright 2013. ISBN 0107-6329.

Tryk: Strandbygaard Grafik A/S.
Trykkerivej 2. 6900 Skjern.

PHOTOGRAFICA

SKINDERGADE 41 · 1159 KØBENHAVN K · TEL. 33 14 12 15 · WWW.PHOTOGRAFICA.COM

